

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WARSZAWSKIE

MIESIĘCZNIK DUCHOWIEŃSTWA ARCHIDIECEZJI WARSZAWSKIEJ

Cena pojedynczego zeszytu — 1 złoty. Prenumerata roczna dla księży proboszczów za dwa egzemplarze — 15 złotych, dla pozostałych prenumeratorów — 10 złotych.

Ogłoszenia w stosunku do 100 złotych za stronicę.

Redaktor i Wydawca: KS. DR REMIGIUSZ DĄBROWSKI

Adres Redakcji: Warszawa, Miodowa 17, tel. 680-03.

TREŚĆ ZESZYTU Nr 9

DZIAŁ URZĘDOWY

ROZPORZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ

Przemówienie Ojca św. na zakończenie XXXIII Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Manili na Wyspach Filipińskich, str. 377. — List Apostolski z okazji Międzynarodowego Kongresu w Poznaniu ku czci Chrystusa Króla, str. 378. — List Ojca św. do J. Em. Ks. Kardynała Hlonda z okazji Międzynarodowego Kongresu w Poznaniu ku czci Chrystusa Króla, str. 381. — List Ojca św. do Ks. Arcybiskupa St. Galla z okazji 50-lecia jego kapłaństwa, str. 382. — Błogosławieństwo Ojca św. dla nauczycielstwa polskiego, str. 383. — Mowa Legata Papieskiego na zebraniu inauguracyjnym Kongresu Chrystusa Króla, str. 384.

AKTA EPISKOPATU POLSKI

List J. Em. Ks. Kardynała Al. Kakowskiego do J. E. Ks. Arcybiskupa St. Galla z okazji jego jubileuszu kapłańskiego, str. 387.

ROZPORZĄDZENIA KURII METROPOLITALNEJ

Tydzień Miłosierdzia, str. 388. — Dzień Oszczędności, str. 389. — Poszukiwanie metryk, str. 389. — Zmiany wśród duchowieństwa, str. 389.

ROZPORZĄDZENIA PRAWNO - PAŃSTWOWE

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydane co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu, str. 391. — Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych, str. 396. — Ustawa o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych, str. 397. — Okólnik w sprawie programu nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1937/38, str. 401. — Spis podręczników szkolnych, dozwolonych do użytku na rok 1937/38 w klasach I i II szkół powszechnych o każdej liczbie nauczycieli, w klasach III, IV i V szkół powszechnych o 3 i więcej nauczycielach, oraz w kl. VI i VII szkół o 5 i więcej nauczycielach, str. 401. — Spis podręczników szkolnych, dozwolonych do użytku w gimnazjum według nowego ustroju na rok szkolny 1937/38, str. 403.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

I Międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy, str. 404. — Wspierajmy instytucje, niosące pomoc misjom! str. 413. — Konferencje dekanalne w 1936 r., str. 415.

Kronika, str. 416.

Bibliografia, str. 420.

Nadesłano do redakcji, str. 423.

520

STAROŚĆ

PRZYŚPIESZA ZŁĄ PRZEMIANA MATERII

Zanieczyszczona krew może powodować szereg rozmaitych dolegliwości: bóle artretyczne, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, *skłonność do tycia*, plamy i wyrzuty na skórze.

Choroby złej przemiany materji niszczą organizm i przyśpieszają starość. Racjonalną, zgodną z naturą kuracją jest normowanie czynności wątroby i nerek. Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w chorobach na tle złej przemiany materji, chronicznego zaparcia, kamieniach żółciowych, żółtacze, artretyzmie ma zastosowanie „CHOLEKINAZA” H. NIEMOJEWSKIEGO.

„Cholekinaza” jest mieszaniną odpowiednio dobranych i w specjalny sposób spreparowanych ziół. Kuracja cholekinazowa polega na pobudzeniu wątroby do normalnej czynności, jako organu, który dla krwi jest jak gdyby filtrem. Krew zabiera odpadki komórek i inne szkodliwe substancje do wątroby. W wątrobie z odpadków tych wytwarza się żółć i wydziela się z organizmu przez kiszki. W ten sposób odbywa się prawidłowa przemiana materji.

Szczegółowe informacje w broszurach.

Żądajcie przepisów użycia.

Sprzedaż w aptekach i składach aptecznych.

Skład główny: Warszawa, Nowy Świat 5, tel. 9-74-96.

Firma egzystuje
od 1896 r.

POLSKI TOWAR
POLSKA PRACA
POLSKI KAPITAŁ

ŚWIECE KOŚCIELNE

LITURGICZNE

poleca:

KRAJOWA FABRYKA ŚWIEC

H. MARENDOWSKI

WARSZAWA, LESZNO 4.

DOM HANDLOWY

WACŁAW RAGO i S-ka

Warszawa, ul. Krak. Przedmieście 54

Gmach Seminarium Metropolitalnego.

ZAPRZYSIĘŻONY dostawca poleca gwarantowanej czystości
na beczki i butelki

WINA MSZALNE

Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie

Miesięcznik Duchowieństwa Archidiecezji Warszawskiej.

Cena pojedynczego zeszytu — 1 złoty. Prenumerata roczna dla księży proboszczów za 2 egzemplarze — 15 zł, dla pozostałych prenumeratorów — 10 zł.

Ogłoszenia w stosunku do 100 złotych za stronicę.

Rękopisów, przysłanych do druku, Redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji: Warszawa, Miodowa 17, tel. 680-03.

W sprawach prenumeraty adres:		Zeszyty zamienne i egzemplarze
Kuria Metropolitalna, Miodowa 17.		recenzyjne należy nadsyłać pod
Ekspedycja, Krak. Przedmieście 71.		adresem Redaktora: Miodowa 17.

DZIAŁ URZĘDOWY

Rozporządzenia Stolicy Apostolskiej

PRZEMÓWIENIE OJCA ŚWIĘTEGO

na zakończenie XXXIII Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Manili na Wyspach Filipińskich.

Życzeniem, które dusza nasza sformowała dla Trzydziestego trzeciego Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, daliśmy już wyraz w liście Naszym do kardynała Legata. Tym nie mniej radzi jesteśmy teraz żywym głosem zwrócić się do was w słowach ojcowskich. Przede wszystkim składamy wam najwyższe podziękowania za przepiękny triumf, jakiście zgotowali Jezusowi Chrystusowi, Królowi Wszechświata, ukrytemu pod szatą św. Eucharystii, łącząc wspaniały splendor blasku zewnętrznego z żarem wewnętrznym pobożności. Triumf ten pochodzi z dusz rozpalonych miłością dla Boskiego Zbawiciela; nie chcemy go przeto uważać za przemijający i kruchy, lecz za taki, który ku cnocie powiedzie życie każdego z was i stanie się wartościowym czynnikiem rosnącego postępu moralnego! Wśród obfitych owoców zbawiennych, których po tym Kongresie Eucharystycznym oczekujemy i o które błagamy Boga, szczególnie mieścimy te, do których zmierza główny cel obrany przez Kongres, mianowicie, by coraz bardziej wzrastała gorliwość dla misyj i by powstawała coraz częściej pożyteczna inicjatywa na rzecz tych misyj, jako stutek coraz podnioslejszego nabożeństwa dla Przenajśw. Sakramentu i powszechnego w nim uczestnictwa. Z tego źródła spływa zaiste światłość na umysły, gorącość serc, nadprzyrodzona obfitość prac i trudów. Gdy w naszych czasach, niestety, wielu zaślepio-

nych zwodniczymi błędami, pociąganych rozkoszami i występkami w walce między sobą przez wzajemną nienawiść i niezgodę oddalają się od Jezusa Chrystusa, który jest Drogą, Prawdą i Żywotem, i nieszczęśni kroczą do własnej zguby, wy, czcigodni bracia i ukochani synowie, zbliżcie się w największym zapale do Zbawiciela, zewrzyjcie się przy Nim w najsilniejszych węzłach i złóżcie Mu należną daninę miłości i zadośćuczynienia i wyćwiczcie wszystkie siły, aby bracia zbłąkani i ci wszyscy, co pozostają w mrokach ciemności śmierci, uzyskali przez Niego światło, prawdę i żywot. Oby wszyscy poznali, czcili i postępowali za Tym, który sam jeden tylko ma słowa żywota wiecznego, aby wreszcie ustał ten powszechny niepokój społeczny, a dusze zbratane w sprawiedliwości i miłości sprowadziły wkrótce znękanemu rodzajowi ludzkiemu pokój Chrystusowy. Oto, czcigodni bracia i umiłowani synowie, są życzenia, które My, nie tylko obecni w pewnym stopniu wśród Was w osobie naszego Legata, ale także złączeni z Wami miłością ojcowską, która pokonywa i przechodzi najdalsze i największe przestrzenie, w błagalnej modlitwie, polecam Najświętszemu Sercu Jezusa Chrystusa. Niech błogostawieństwo Boga Wszechmogącego Ojca, Syna, Ducha św. spłynie na was i pozostaje z wami na zawsze.

LIST APOSTOLSKI Z OKAZJI MIĘDZYNARODOWEGO KONGRESU W POZNANIU KU CZCI CHRYSZTUSA KRÓLA

Wielką radość sprawia nam stwierdzenie, że na niwie całego Kościoła wydała nieprzebrane owoce Encyklika „Quas primas” o królewskiej władzy Zbawiciela Naszego i o ustanowieniu święta Chrystusa Króla, którą obwieściliśmy przed dwunastu prawie laty. Pomiedzy innymi skutkami Naszego pisma sprawia nam ukontentowanie bardzo mądra i zbawienna uchwała pewnego grona duchownych, którzy postanowili co pewien czas urządzać ku czci Chrystusa Króla szczególne Kongresy, mające za wyłączne zadanie badać sposoby realizacji Naszych myśli w tym względzie, mianowicie by królewska godność Zbawiciela Naszego została przez wszystkich uznana i by publiczne życie wszelkich narodów poddało się najśłodszyemu panowaniu Boskiego Króla. Skromne były ramy czterech pierwszych tego rodzaju zjazdów, gdy tymczasem piąty Kongres zbierający się w nadchodzącym miesiącu czerweu w ważnym mieście Poznaniu zgromadzi z całego świata katolickiego liczne zastępy tych, którzy gorąco pragną Chrystusowego panowania.

Właśnie tego międzynarodowego charakteru najbardziej gratulujemy poznańskiemu Kongresowi. Jeżeli bowiem wrogowie Chrystusa i jego panowania niczego nie zaniedbują, by swą nienawiścią zarazić świat cały, czyż nie jest

rzeczą konieczną, by w jedno ognisko zestrzelili swe myśli i wysiłki i by się bez względu na swą przynależność narodową w jedną wspólną armię ku obronie Chrystusa skupili ci, dla których przynależnie do Jego królestwa jest szczęściem i zaszczytem? Szlachetnej inicjatywie zjazdowej przysparza chluby ta okoliczność, że Kongres poznański postanowił skierować swe prace ku temu celowi, by od ludów odwrócić owo haniebne zło i owo niebezpieczeństwo straszliwe, jakimi są bezbożnicze komunistyczne zasady i knowania, które ostatnio napiętnowaliśmy w obliczu Kościoła i całego rodzaju ludzkiego Encykliką „Divini Redemptoris”. Nie ma sprawy, która by w tym stopniu zajmować mogła i powinna umysły ludzkie i która by w równej mierze zdolna była rozplomić serca sług Chrystusa Króla, jak to potworne i wstrętne widowisko, rozgrywające się w oczach współczesnego świata. Do zawrotnych rozmiarów urasta pycha tych, którzy wymyślając próżne rzeczy przeciw Panu i przeciw Chrystusowi jego, wynoszą się ponad wszystko co boże i święte, usiłując usunąć z kuli ziemskiej same imię Stwórcy i wspomnienie o Bogu, aby możliwie całkowicie runęło i bez śladów przepadło królestwo Boże, które Chrystus nabył krwią swoją. Czyż jest rzetelny tego Królestwa obywatel, którego by widok tych bezczności nie wstrząsnął? Czy jest wśród chrześcijan ktoś, który by się nie porwał do uporzeczywej obrony najświętszych praw Boskiego Zbawiciela, zuchwale bezczeszczonego i deptanego przez nacierający a zbity szyk przewrotowców? Wprawdzie nie można wątpić, że Ten, któremu dana jest wszelka władza na niebie i na ziemi i który według swego uznania odejmuje ducha książętom i kruszy ich jako naczynia garncarskie, może bez niczyjego współdziałania podnieść rękę na swych butnych wrogów i ukrócić ich pychę. Skoro jednak najłaskawszy Pan nie wahał się wezwać stworzenia do udziału w swych planach i dziełach, należy wyteżać wszystkie siły i niczego nie zaniedbywać, co by się z naszej strony przyczynić mogło do bezwzględного i zupełnego triumfu najświętszej sprawy. A komuż bardziej przystoi gotować to zwycięstwo i zaopatrywać rycerzy bożych w zbroję duchową, jak Kongresowi, który nad światem zawiesza królewskie sztandary Chrystusowe?

Niechże zatem dostojny Zjazd poznański nie cofa się przed żadnym trudem, rozumiejąc, że nie można podejmować nic ważniejszego, jak służyć wszystkimi siłami wielkiej sprawie, od której w zupełności zależą przyszłe losy świata. Jeżeli kiedykolwiek, to zwłaszcza dzisiaj nie w słowie, lecz w mocy jest Królestwo Boże. Kto prawdziwie Jego przyście miłuje, nie słowem ani językiem, ale uczynkiem i prawdą zgodny będzie z Psalmistą mówiącym: Czas działać,

o Panie, rozproszyli zakon twój! Starajcie się przeto wybadać dobrze siły wrogów Chrystusowych i przeniknąć zarówno ich sposoby działania, jak ich podstępne plany! Biorąc pod uwagę, to, co katolicy dotychczas zdziałali, ustalcie jasno powody, dla których tak chwalebnym porywom nie zawsze odpowiadają oczekiwane wyniki. Obmyślcie i wskażcie najskuteczniejsze metody pracy, które żarliwi działacze Akcji Katolickiej będą mogli następnie z powodzeniem dostosować w codziennym potykaniu się z bezbożnictwem. Przede wszystkim zaś to sobie zawsze uprzytomnijcie i do tego zmierzajcie całą gorącością swych tęsknot i ślubowań, mianowicie, że potrzeba, by On panował i to panował w takim zakresie, by łaską swą nie tylko kształtował dusze jednostek, lecz by za pośrednictwem oddanych Sobie apostołów, którzy by zupełnie zgłębili Zakon doskonałej wolności, przepoił Swoim duchem sprawy publiczne i władał nimi w prawdzie i sprawiedliwości. Bo nie rządcom ciemności tego świata, lecz Jemu, jednemu nieśmiertelnemu Królowi wieków, powiedział Bóg: dam tobie narody dziedzictwo twoje, a posiadłość twą krańce ziemi.

A ponieważ aż dotąd potoczyła się myśl Nasza, wzywamy nie tylko Poznański Kongres, ale wszystkich tych, którzy gdziekolwiek pełnią twórczą służbę jako dobrzy rycerze Jezusa Chrystusa, by poświęcając siebie i wygody swoje, pielęgnowali harmonię i zgodę, spełniali nakazy i życzenia Hierarchii kościelnej, spojeni zaś duchem miłości i pokoju pomnażali swe siły i potęgowali je aż do odniesienia pełnego zwycięstwa. W górę wzniesicie zatem myśli i serca, bo gdyby zbladły wzniosłe ideały, dające polot i twórcze tchnienie duszom szlachetnym, opadłyby ręce i osłabłyby duchy w ciężkim boju o Boga. W górnych zamiarach utwierdzajcie swą wolę i nie wahajcie się za wzorem Apostoła iść na trud pierwotny podejmować czyny twarde i ponosić wielkie ofiary; weszliśmy bowiem w czasy, w których jedynie prawdziwi bohaterzy porywają zwyciężny wieniec. Wreszcie ich apostołstwo wasze uskrzydla potężna nadzieja chrześcijańska, której nie zmożą ni zawody, ni rozczarowania. Wszak z Wami jest Ten, który jest obrońcą na zbawienie i który sam jeden tak władnie wzburzonym bałwanom rozkazywać może, iż w jednej chwili nastaje uciszenie wielkie. Co więcej, za tchnieniem bożym wzrastają zwłaszcza w szeregach młodzieży katolickiej zastępy apostołów, miłością tak ściśle zjednoczonych z Chrystusem Panem, że dla swego Króla gotowi są na każde zmęczenie, na każdą ofiarę, na bohaterską śmierć. Niech więc nadziemski idea Królestwa Chrystusowego ogarnia umysły wiernych i niech jako przyzywający znak, wzniesiony ponad narody zgromadzi ludzkość pod sztandarami Księcia królów ziemi. On bo-

wiem przyjdzie rychło a zapłata Jego jest z Nim, jako Jemu przekazał Ojciec, tak i On przekaze królestwo swoje tym, którzy wytrwają przy nim w pokusach Jego.

Wyrażając gorące pragnienie, by zarówno Kongres Poznański jak i Zjazdy, które po nim następują, podejmowały swe pracę w duchu, który powyżej wskazaliśmy, nie możemy pominąć milczeniem szczególnej okoliczności, stanowiącej pomyślną zapowiedź na przyszłość. Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla odbędzie się w kraju, który słusznie nazwano i który był rzeczywiście przedmurzem chrześcijaństwa. Na tej ziemi, która od świętych Biskupów Wojciecha, Stanisława i Józefata aż do Męczenników podlaskich za Unię katolicką tak często była zraszana krwią męczeńską, na tej ziemi, która była matką tylu świętych czczonych w całym Kościele, jakimi są Jan Kanty, Jacek, Kazimierz, Jadwiga i anielski Stanisław Kostka, na tej ziemi, która w ciągu wieków aż po nasze czasy tylekroć rozgromiła nieprzyjaciół Chrystusa, ufających zuchwale we własne siły, a mimo najazdów herezji i schizmy zachowała nieskalaną wiarę katolicką i to wiarę gorącą jakiej naocznym świadkiem byliśmy tylokrotnie i My, gdy u Was spełnialiśmy misję Nuncjusza Apostolskiego; na tej polskiej ziemi kłaść będziecie podwaliny pod nowe opatrznościowe dzieła ku czci Chrystusa Króla. Aby łaska Boża wzmocniła, utwierdziła i hojnie pomnożyła skutki waszych zamierzeń, zapewniając powodzenie wszystkiemu, co czynić i postanawiać będziecie, niejako w zadatek darów i światła bożych udzielamy Błogosławieństwa Apostolskiego w Panu zarówno Tobie, Ukochany Synu Nasz, jak wszystkim innym Kardynałom, Biskupom, dostojnym przedstawicielom władzy państwowej i wszystkim wiernym, którzy zewsząd na Kongres Wasz przybędą.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 3 maja, w uroczystość Znalezienia św. Krzyża i w doroczne święto Najśw. Maryi Panny, Królowej Korony Polskiej, roku 1937, szesnastego Naszego panowania.

PIUS PAPIEŻ XI.

**LIST OJCA ŚW. DO J. EM. KS. KARDYNAŁA HLONDA
Z OKAZJI MIĘDZYNARODOWEGO KONGRESU W POZNANIU
KU CZCI CHRYSZTUSA KRÓLA**

Ukochany Synu Nasz, pozdrowienie Tobie i Apostolskie Błogosławieństwo.

W świeżym liście Naszym, wysłanym do Ciebie z początkiem bieżącego miesiąca, a mianowicie w uroczystość znalezienia świętego Krzyża, obszernie i szczegółowo wyłożyliśmy i wyjaśniliśmy, jak poważne korzyści zapowiada pierwszy Kongres Międzynarodowy, który gorliwie i niestrudzenie

przygotowuje się ku czci Chrystusa Króla, w sławnym polskim mieście Poznaniu. W międzyczasie dowiedzieliśmy się, że nie mała liczba Biskupów, a między nimi także kilku Kardynałów, oraz bardzo wiele gorliwych katolików tak z szeregu duchowieństwa, jak i świeckich z wielu krajów połączy się na tym zjeździe z poznańskimi katolikami.

Aby te pożyteczne obchody wypadły jeszcze uroczystej i ażeby królewska władza Zbawiciela Naszego zajaśniała tym wspanialszym blaskiem, postanowiliśmy w tym Kongresie sami wziąć jawny i publiczny udział i przez Legata Naszego uczestniczyć w jego świętych obrzędach. Z tego powodu, Ukochany Synu Nasz, który z taką gotowością podjął inicjatywę Kongresu, wyznaczyłeś jego program i kierujesz przygotowaniem, Ciebie, sprawującego zaszczytne rządy tamtejszej Stolicy Arcybiskupiej i przyodzianego wspaniałością Rzymskiej purpury, Ciebie pismem niniejszym ustanawiamy i ogłaszamy Naszym Legatem, w tym celu, abyś przedstawiając Naszą osobę, naczelnie przewodniczył pierwszemu Międzynarodowemu Kongresowi ku czci Chrystusa Króla i w imieniu Naszym sprawował święte obrzędy z tymże Kongresem połączone.

Ponadto udzielamy Ci, władzy, ażebyś w dzień na to wyznaczony, po odprawieniu Mszy św. pontyfikalnej, Naszą mocą i władzą obecnym błogosławił, udzielając im zupełnego odpustu, zgodnie z przepisami Kościoła.

W końcu, spraszając na Ciebie światła niebieskie i dary najobfitsze, w dowód szczególniejszego Naszego umiłowania udzielamy z głębi serca Błogosławieństwa Apostolskiego Tobie, Ukochany Synu Nasz, twoim braciom w Kardynalstwie i Episkopacie, jak również gorliwemu klerowi, dostojnym Rządcom waszej Rzeczypospolitej i wszystkim tym, którzy w Kongresie udział wezmą.

Dan w Zamku Gandolfa koło Rzymu, dnia 16 miesiąca maja, w Niedzielę Zielonych Świąt, roku 1937, Panowania Naszego roku szesnastego.

PAPIEŻ PIUS XI.

LIST OJCA ŚW. DO KS. ARCYBISKUPA STANISŁAWA GALLA Z OKAZJI 50-LECIA JEGO KAPŁAŃSTWA

Czcigodnemu Bratu Stanisławowi Gallowi, Arcybiskupowi Karpatyjskiemu, Sufraganowi Kardynała Arcybiskupa Warszawskiego, Papież Pius XI.

Czcigodny Bracie, pozdrowienie, i błogosławieństwo apostoelskie.

Z zadowoleniem dowiadujemy się, że w końcu przyszłego miesiąca obchodzić będziesz pięćdziesiątą rocznicę święceń kapłańskich. Obchód bowiem tego zdarzenia nastęrcza Nam sposobność, abyśmy wyrazili Ci Nasze uznanie i okazali Na-

sze ojcowskie uczucia, z jakim w radości Twojej i osób Ci bliskich bierzemy udział.

W rzeczy samej, odkąd tylko poświęciłeś się służbie Bożej, nie szczędziłeś wszelakich starań i trudów, aby godnie sprostać szczytnym obowiązkom stanu kapłańskiego, poczynając od chwili gdy w kwiecie wieku rozpocząłeś pełnić i przez długi czas z pożytkiem pełniłeś urząd profesora i rektora seminarium duchownego w Warszawie, jak również potem, gdy wyniesiony do godności biskupiej, w wiele trudnych okolicznościach i czasach, mężnie trwałeś na posterunku pasterza wojska polskiego, jak wreszcie teraz, kiedy kardynałowi Arcybiskupowi Warszawskiemu gorliwą i wydatną okazujesz pomoc. W ostatnich zaś czasach zbożne miłosierdzie i ofiarność Twoja widomym zajaśniała dowodem, gdy dzięki Twej wielkiej hojności i pomocy powstał okazały gmach przeznaczony na przytułek dla sierot.

Mając tedy na uwadze powyższe, jak również i inne jeszcze Twoje zasługi oddane Kościołowi, składamy Ci, Czcigodny Bracie, z okazji nadchodzącej uroczystości jubileuszowej serdeczne powinszowania, pragnąc zaś w szczególnie sposób zaznaczyć Naszą względem Ciebie łaskawość, postanowiliśmy zaliczyć Cię do grona Biskupów Asystentów Tronu Papieskiego. Tego zaś wyróżnienia stwierdzeniem będzie Pismo Apostolskie w formie Breve, które polecimy wystosować do Ciebie.

Aby zaś obchód radosnej tej uroczystości wypadł ku tym większemu pożytkowi dusz, upoważniamy Cię ponadto, Czcigodny Bracie, iżbyś w dniu obchodu, po uroczystem nabożeństwie udzielił w Naszym imieniu błogosławieństwa, połączonego z odpustem zupełnym, którego obecni wierni na zwykłych przez Kościół przepisanych warunkach dostąpić będą mogli.

Życząc Ci wszelkich od Boga pomyślności jako zadatek łask Bożych i świadectwa szczególnego Naszego umiłowania zarówno Tobie, Czcigodny Bracie, jak i całej Archidiecezji Warszawskiej przede wszystkim Kardynałowi jej Arcybiskupowi oraz Biskupowi Sufraganowi, Twemu koledze, całym sercem udzielamy w Panu błogosławieństwa Apostolskiego.

Dan w Zamku Gandolfa pod Rzymem, dnia 31 miesiąca maja 1957 r. pontyfikatu Naszego 16.

Pius Papież XI. (KAP.).

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO OJCA ŚW. DLA NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

Z racji pielgrzymki nauczycielstwa polskiego na Jasną Górę na ręce JEm. Ks. Kardynała Kakowskiego nadszedł z Watykanu list następującej treści:

„Eminencjo, Najdostojniejszy Arcypasterzu”.

Niewymownie ucieszyła Namiestnika Chrystusowego wiadomość, którą w ostatnim Twym liście otrzymał, że nauczyciele i nauczycielki wszelkich szkół Polski urządzają wielką pielgrzymkę do Sanktuarium częstochowskiego, by u Bogarodzicy, waszej Ojczyzny możnej Pani, zaczerpnąć nanow ducha pobożności i zapału do pełnienia swego obowiązku.

To zbożne przedsięwzięcie, które Tobie i innym Arcypasterzom wydało się godne polecenia i pochwały, stało się również dla Ojca św. przyczyną szczerego uznania i radości, gdyż przewiduje bogate plony, jakie ono wyda.

Ktokolwiek ima się obowiązku nauczania, jeśli stale chce być pomocą powierzonej sobie młodzieży i zdobyć w zaszczytnym trudzie znakomite zasługi, ten winien czuć nieprzeciętnie szlachetnie, powinien być nawskroś przepojony duchem Ewangelii, powinien promieniować przymiotami chrześcijańskiej mądrości, powinien ku dobru sprawy Bożej i społeczeństwa wytrwale zmierzać a powołanie swe niejako za kapłaństwo poczytywać. I dlatego też bezwzględnie potrzebuje niebiańskiej pomocy, potrzebuje czułej opieki Bożej Matki, tej przebogatej stolicy Mądrości, i łask nadprzyrodzonych szafarki, bo jeśli Ona życie życzliwością swą otacza, łagodnieją ostrości bólów, rozwiewają się przykrości i toruje się przystępna droga. Pod wpływem tych myśli Ojciec św. śle płomienne życzenia, by zamierzona pielgrzymka maryjańska wszystkich, którzy w niej udział wezmą, przepoiła żarliwością wiary, dogłębną radością i niezłomną wolą czynu, a te pełne miłości życzenia potwierdza ochoczo swym apostołskim błogosławieństwem.

Kończąc całuję Twe ręce, pozostając z głęboką czcią, Eminencji Waszej najniższy sługa:

E. Kardynał Pacelli. (KAP.).

MOWA LEGATA PAPIESKIEGO NA ZEBRANIU INAUGURACYJNYM KONGRESU CHRYSZTUSA KRÓLA

Dnia 25 czerwca br. na zebraniu inauguracyjnym Międzynarodowego Kongresu Chrystusa Króla J. Em. Legat Apostolski Ks. August Kardynał Hlond wygłosił mowę następującej treści:

„Po obwieszczeniu przepysznego listu, którym Ojciec święty uczcił Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla w Poznaniu, ledwie nie zuchwał i zbyt czcne staje się słowo Legata. Pismo apostolskie bogato wyczerpuje ideę i założenie kongresu. A jakież znaczenie przyznaje Piepież temu zjazdowi! Jakie nadzieje w nim pokłada! Nie można było ani kongresu dowodniej uzasadnić, ani dokładniej określić jego zadań, ani szczęśliwiej odwołać się do katolickich inicjatyw, a w szczególności do polskich ambicij apostołskich.

„Swoim bogactwem myślowym, natchnieniem i entuzjastycznym akcesem stanowią malowniczy a trafny komentarz pisma papieskiego listy i telegramy bez liku, którymi mnie z okazji kongresu zasypuje świat chrześcijański. Ubolewam, że dla braku czasu nie będzie można podać szanownym uczestnikom zjazdu choćby wyciągów z tej wszechjęzycznej literatury, w której nie wiadomo, czym się więcej lubować, czy wzlotami nowoczesnej myśli katolickiej, czy burzowymi porywami apostołskimi, czy tęsknotami do trudów, ofiar i męczeństwa za Chrystusa, czy wreszcie ogólnym oczekiwaniem, że Polska w tę wielką godzinę dziejów, spełni dla katolicyzmu jakieś opatrnościowe zwrotne postąnnictwo.

„Snać w świadomości ludów katolickich nabiera pełnej treści idea Chrystusowego Królestwa, sformułowana w encyklice „Quas primas”. Snać narody rozumieją, że nadeszła godzina ostatecznego zdecydowania się na Boga lub przeciw Bogu. Snać gigantyczna walka duchów sprowadzona została do alternatywy: Chrystus albo bezbożnictwo. Totalnie pojmują oba fronty swe hasła i zamiary. Totalnie neguje Boga nowoczesne ateuszostwo, totalnie afirmuje Królestwo Boże katolicyzm. Kościół chce pełnego wcielenia ducha Chrystusowego, komunizm bezbożny i neopogaństwo dążą do całkowitego odwyznania i zeświecczenia życia. Ta zupełna antyteza, wyłączająca porozumienie i kompromisy, zaciążyła na wieku dwudziestym jako zagadnienie, bez którego rozwiązania nie podobna ani ustalić definitywnie wewnętrznych ustrojów politycznych czy społecznych, ani utrwalić podstaw spokojnego międzynarodowego współżycia, ani uwydatnić duchowego oblicza nowego człowieka.

„Wyjaśnieniu tego położenia chce służyć Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla. Oczywiście w sensie pozytywnym dla religii i chrześcijaństwa, bo całe założenie zjazdu jest pro Deo. Kongres jest pojęty zasadniczo jako studium i naukowa analiza bezbożnictwa i jego przyczyn. Oczekujemy od zjazdu całej prawdy, choćby częściowo odczytanej z błysków nienawiści w oczach bezbożnych fanatyków. Nie na tośmy się tu zjechali, by sobie komplementy mówić, by się w inercji i bezmyślności utwierdzać i w dalszym ciągu przed własnym duchem i przed światem grozić chwili zamazywać. Powiedzcie nam, panowie referenci, wszystko bez ogródek. Wyłóżcie nam wręcz swoje spostrzeżenia krytyczne. Wylizcie nam nasze błędy, zaniedbania i grzechy. Wskażcie nam najskuteczniejsze sposoby chrześcijańskiej odbudowy świata. Będą wam za to wdzięczni i katolicyzm i ludzkość.

„Imieniem Ojca świętego, który przez swego Legata raczy przewodniczyć tak dostojnemu zjazdowi, inauguruję obrady Międzynarodowego Kongresu Chrystusa Króla i serdecznie witam jego uczestników, a między nimi wybitnych reprezentantów świętego Kolegium. Cześć głęboką wyrażam J. Em. Ks. Kardynałowi Karkowskiemu, czcigodnemu konsekраторowi tego Papieża, którego historia kościoła nazywać będzie Papieżem Chrystusowego Kró-

lestwa. Serdecznie pozdrawiam J. Em. Ks. Kardynała Verdiera, Kardynała Paryża i Kardynała Francji, szczerego opiekuna duchowego emigracji polskiej, budowniczego stu kościołów nad Sekwaną i wodza duchowego tak zawsze drogiego nam i sprzymierzonego narodu. Obaj Purpuraci zjawili się między nami w złotym kapłańskim wieńcu jubileuszowym, ale bez miny weteranów, bez psychologii wysłużonych; stoją tu jako niezmożeni wiekiem i trudem wodzowie Chrystusowych zastępów w stolicach zaprzyjaźnionych państw.

„Obecność p. Delegata Rządu Rzeczypospolitej na tym kongresie jest publicznym świadectwem, że odbudowa polskiej myśli państwowej uwzględniła ogromne potencjały religijne narodu i że polska świadomość polityczna potęguje się w miarę gruntowania się zasad chrześcijańskich w naszej państwowej rzeczywistości. Widzę w tym niezawodną zapowiedź wielkości, bo wierzę, że Polska całkowicie zbudowana na wiecznym prawie Chrystusowym przed innymi ziści w sobie nieskazitelny ideał państwowy i w taką urosnie powagę, że jako czynnik światotwórczy sięgnie po wybitny udział realizacji planów Opatrzności w kształtowaniu nowych czasów. Z tą wizją w duszy ze czcią należną witam dostojnego Delegata Rządu Rzeczypospolitej p. Ministra Świętosławskiego i serdecznie pozdrawiam otaczające go grono szanownych reprezentantów /władz politycznych, wojskowych, sądowych, szkolnych i samorządowych.

„Z głębokim szacunkiem witam dostojnych braci w Episkopacie, zarówno niestrudzonych Biskupów polskich, jak i Was, czcigodni Arcypasterze oraz delegaci Episkopatu i Kapituł innych krajów. Witam serdecznie i braci kapłanów swoich, polskich i zagranicznych. Czule witam zastępy krajowego i z zagranicy przybyłego laikatu katolickiego, wśród których spostrzegam panie i panów o głośnych w świecie katolickim nazwiskach. Ze wzruszeniem witam gęste ciągi rodaków, którzy z za granic Rzeczypospolitej pośpieszyli na Chrystusowy kongres w staropolskim Poznaniu. Witam wreszcie zorganizowane przedstawicielstwa z obcych krajów, a więc sympatycznych katolików austriackich, pobratymczych katolików czeskich, głębokich katolików flamandzkich, elitarnych katolików francuskich, niezłomnych katolików niemieckich, nieustępliwych katolików słowackich, słonecznych katolików słoweńskich i rycerskich katolików węgierskich. Witam reprezentantów Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Finlandii, Holandii, Luksemburga, Rumunii, Szwajcarii, Szwecji i Włoch.

„Wyzwoliwszy dusze z ziemskich sporów, przeżywajmy razem cud mistycznej jedności w Chrystusie. Ranną i wieczorną modlitwą kontemplacyjną uzdolnijmy się do wyczuwania prawdy w halnym powiewie Ducha Świętego. Idzie ku nam wiosna wiary. Idzie z tajemnic łaski Bożej i z nieustraszonej mocy sternika Piotrowej nawy. Idzie z apostołstwem i twórczym czynem odrodzonego katolicyzmu. Idzie od zbeszczeszczonych równin rosyjskich,

od świeżych hiszpańskich cmentarzysk, od znowu otwartych świątyń Meksyku. Wiosnę wiary zwiastują nam i te zwycięskie duchy męczenników za Chrystusa, i te ognie, które pożogą światu grzech, i te preraźliwe błyski skłóconych mocy na firmamencie świata, i ta niezłomna decyzja ludzi dobrej woli zbudowania nowego świata w duszach i nowego świata na zewnątrz, świata, wcielającego pełnię Bożej myśli. Niech modlitwy i życzenia całego świata katolickiego, towarzyszące Międzynarodowemu Kongresowi Chrystusa Króla w Poznaniu, wyproszą mu takie światła i łaski, by ziścił pokładane w nim, kto wie, czy nie przesadne nadzieje.

„Królowi wieków, nieśmiertelnemu, niewidzialnemu, samemu Bogu cześć i chwała na wieki wieków!”

Akta Episkopatu Polski

LIST J. EM. KS. KARDYNAŁA ALEKSANDRA KAKOWSKIEGO DO JEGO EKSCLENCJI KS. ARCYBISKUPA ST. GALLA Z OKAZJI JEGO JUBILEUSZU KAPŁAŃSKIEGO

Wasza Ekscelencjo

Kochany Księżę Arcybiskupie,

50 lat upłynęło, jak po raz pierwszy zaniósłeś Przenajświętszą Ofiarę przed Tron Najwyższego.

Danym mi było jako Twemu koledze i przyjacielowi z ławy seminaryjskiej i uniwersyteckiej widzieć i podziwiać Twoją półwiekową pracę kapłańską od samego jej zarania.

Czy jako kapłan wogóle, czy jako profesor, wiceregens, regens seminarium, biskup polowy, czy wikariusz generalny Archidiecezji Naszej, wszędzie chodziłeś z zaparciem siebie około dobra Kościoła i Naszej Ojczyzny. Ileż to razy spełniały się na Tobie słowa psalmisty Pańskiego: „idąc szli i płakali, rozsiewając nasienia swoje”, (ps. 125, 7) że Ci przypomnę te dni, gdyśmy wspólnie, za czasów profesorskich, musieli bronić młodzież duchowną przed zakusami rusyfikatorskimi, by nikt nie zginął, ale wytrwał i owoc przyniósł dla Boga i Kościoła w obfitości. Trzeba było wiele z dnia na dzień ponosić ofiar, a było ich tyle, że policzyć je byłoby niemożliwe. Aleśmy przy pomocy Bożej wychowali księży, którzy zdali egzamin z hartu i siły ducha i za czasów niewoli i w czasie wielkiej wojny, trwając na swoich stanowiskach i w wolnej Polsce głosząc naukę Bożą w utraپieniu i upale dnia.

Wierny przysiędze jak mężny żołnierz szedłeś przez życie zwycięsko naprzód, znacząc swój pochód czynami miłości, sprawiedliwości, miłosierdzia i poświęcenia dla idei. Składałeś swoje talenty Bogu i Ojczyźnie, jako dar w skarboneę tajemnie i nie mówiąc wieleś złożył. Przyjdzie czas, że się społeczeństwo dowie ileś dobrego dla bliźnich w kapłań-

skim Twoim życiu uczynił. W odręcznym tym piśmie nie śmiałem Twoich dzieł miłości i miłosierdzia wyliczać, znając Twoją skromność i chęć unikania rozgłosu.

Prawy uczeń Boskiego Nauczyciela, nie dbając o ziemską chwałę i sławę znikomą, postępowałeś zawsze w imię miłości Stwórcy, a w obcowaniu z bliźnimi rządząc się prawdą, wyrozumiałością i wiernością.

Toteż jasna Twa a błoga działalność w Archidiecezji i Episkopacie i szczytne Twe zasługi dla Kościoła i Polski zniewalają Mnie, bym Ci, Ekscelencjo, gorąco za dotychczasową Twą pracę podziękował i, korzystając z okazji złotego jubileuszu Twojego kapłaństwa, dał Ci ponownie wyraz uczuciom, jakimi jest przepełnione Moje serce.

Spełniłeś wielkie zadanie! Z pociechą prawdziwą możesz spojrzeć w przeszłość i na wzór św. Pawła powiedzieć o sobie: „Ja ze wszystkiego sumienia dobrego zachowałem się przed Bogiem aż do dnia tego” (Dz. Apost. XXIII, 1).

Wiele i wielkie łaski zlewał Bóg w ciągu tych ubiegłych 50-ciu lat Twojego życia kapłańskiego na Ciebie i ufam szczerze, że zachował jeszcze większe na przyszłość.

Oby Bóg Wszchemogący obdarzał Cię dobrym zdrowiem przez najdłuższe lata.

Hold Twej pracy i zasłudze cześć!

Jako zadatek darów Nieba i w dowód miłości Mojej, nie mogąc przybyć osobiście, przesyłam Ci, Ekscelencjo z pełni serca braterskie pozdrowienia.

Dan w Skrzyszewach, dnia 29 czerwca 1937 r.

Kardynał *Aleksander Kakowski*.

Jego Ekscelencja
Ksiądz Dr Stanisław Gall,
Asystent Tronu Papieskiego,
Arcybiskup tytularny Karpatyjski,
Arcybiskup Sufragan Warszawski
w Warszawie.

Rozporządzenia Kurii Metropolitalnej

KURIA METROPOLITALNA WARSZAWSKA

Nr 5166.

Warszawa, dnia 17 września 1937 r.

Do WW. JJ. Duchowieństwa Archidiecezji Warszawskiej.

Podaje do wiadomości i wykonania, co następuje:

1. TYDZIEŃ MIŁOSIERDZIA

„Tydzień Miłosierdzia” odbędzie się w bieżącym roku na terenie całej Archidiecezji Warszawskiej od 10 do 17 października włącznie.

Zechcą WW. JJ. Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów w Archidiecezji zorganizować akcję propagandową i zbiórkową

na swoim terenie parafialnym według instrukcji Katolickiego Związku „Caritas”.

Jednocześnie zechcą WW. JJ. Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów w niedzielę 3 października powiadomić wiernych o zbliżającym się „Tygodniu Miłosierdzia”, a w niedzielę dnia 10 października wygłosić kazanie „o miłosierdziu chrześcijańskim”.

2. DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

W dniu 31 października br. będzie obchodzony dorocznym zwyczajem „Światowy dzień oszczędności”. Z uwagi na niezwykle doniosłe znaczenie gospodarcze i wychowawcze oszczędności dla Narodu i Państwa, koniecznym jest, aby obchód dnia oszczędności objął ogół ludności i odbył się nawet w najdalszych zakątkach Polski.

Zechce WW. JJ. Duchowieństwo Archidiecezjalne uwzględnić w kazaniach w niedzielę dnia 31 października znaczenie oszczędności jako cnoty chrześcijańskiej i jednej z podstaw moralności oraz w razie potrzeby wziąć udział w pracach lokalnych komitetów obchodu dnia oszczędności.

3. POSZUKIWANIE METRYK

Zechcą WW. JJ. Księża Proboszczowie polecić przeszukanie ksiąg metrykalnych celem odnalezienia metryki urodzenia Ernesta Jana Sinkiewicza (Sienkiewicza), syna Stanisława i Antoniny z Kłonisów, urodzonego 18 października od roku 1860—1870. Rodzicami chrzestnymi byli: Wincenty i Małgorzata Kłonisowie. — W razie odnalezienia metryki należy ją na druczku przesłać do Kurii Metropolitalnej.

Radca Kurii Kanonik Metropolitalny: **Ks. A. Fajęcki.**

Notariusz: **Ks. T. Kaulbersz.**

ZMIANY WŚRÓD DUCHOWIEŃSTWA ARCHIDIECEZJI WARSZAWSKIEJ

MIANOWANI: **Ks. Antoni Zieliński**, adm. par. Radziejowice, kapelanem szpitala Św. Ducha w Warszawie. **Ks. Walenty Malewski**, wik. par. Leszno, administratorem par. Lutkówka. **Ks. Tadeusz Kozłowski**, M. P. K., wikariuszem par. Łomna. **Ks. Aleksander Laskowiecki**, neopr., wikariuszem par. Leszno. **Ks. Franciszek Borowiec**, L. P. K., prefektem w Żyrardowie. **Ks. Tadeusz Romaniuk**, prefektem w Kutnie. **Ks. Stefan Putkiewicz**, wik. par. Legionowo, jednocześnie i prefektem tamże. **Ks. Józef Mościcki**, wik. par. Służew, kapelanem zakł. SS. Loretanek w Loretto. **Ks. Wincenty Nowicki**, L. P. K., wikariuszem par. Służew. **Ks. Eugeniusz Garwacki**, M. Ś. T., s. not. Sądu Arcybiskupiego w Warszawie i kapel. Instytutu Św. Kazimierza w Warszawie, administratorem par. Jakubów. **Ks. Stanisław Wierzejski**, Dr P. K., wik. par. Św. Jakuba, s. notariusza Sądu Arcybiskupiego i kapel. Instytutu Św. Kazimierza w Warszawie. **Ks. Czesław Jakubiec**, L. N. B., kapelanem zakł. wych. w Nowym Przybyszewie. **Ks. Wacław Lipiński**,

M. Ś. T., pref. szkół, prefektem i prof. Niższego Seminarium w Warszawie. **Ks. Jan Przydacki**, M. P. K., pref. szkół, jednocześnie i kapelanem więzienia przy ul. Daniłowiczowskiej w Warszawie. **Ks. Tadeusz Kozłowski**, M. P. K., wik. par. Łomna, prefektem szkół w Mińsku Maz. **Ks. Zenon Kliszko**, pref. szkół, jednocześnie i kapelanem zakł. Zgrom. SS. Franciszkanek Mis. Maryi przy ul. Raclawickiej 14 w Warszawie. **Ks. Józef Zaremba**, Dr P. K., adm. par. Kamieńczyk, kapelanem szpitala Św. Feliksa w Warszawie. **Ks. Stanisław Tatar**, Zgrom. Zm. P., wikariuszem par. Św. Bonifacego w Warszawie. **Ks. Stanisław Sprusiński**, M. Ś. T., pref. szkół w Warszawie, administratorem par. Kamieńczyk. **Ks. Tadeusz Puder**, M. Ś. T. i L. P. S., wikariuszem par. Rzeczyca.

PRZENIESIENI: **Ks. Wincenty Stelmąski**, adm. par. Lutkówka, na adm. par. Radziejowice. **Ks. Kazimierz Siwak**, pref. w Żyrardowie, na pref. w Warszawie. **Ks. Tadeusz Zakrzewski**, wik. par. WW. ŚŚ., na wik. par. Św. Barbary w Warszawie. **Ks. Zygmunt Strzałkowski**, M. Ś. T., wik. par. Św. Jadwigi, na wik. par. Św. Jakuba w Warszawie. **Ks. Józef Wocial**, adm. par. Kiczki, na adm. par. Budziszewice. **Ks. Stanisław Malesa**, wik. par. Przybyszew, na wik. par. Jazgarzew. **Ks. Zygmunt Dejniński**, wik. par. Jazgarzew, na wik. par. w. Augustyna w Warszawie. **Ks. Antoni Czarnecki**, wik. par. Św. Augustyna, na wik. par. WW. ŚŚ. w Warszawie. **Ks. Adam Kustos**, kapelan zakł. wych. w Nowym Przybyszewie, na kapelana szpitala Św. Rocha w Warszawie. **Ks. Józef Nojszewski**, pref. w Mińsku Maz., na pref. w Warszawie. **Ks. Władysław Zakrzewski**, wik. par. Św. Ducha w Łowiczu, na wik. par. Żyrardów. **Ks. Stanisław Mączka**, wik. par. Żyrardów, na wik. par. Św. Ducha w Łowiczu.

ZWOLNIENI: **Ks. Antoni Pawłowski**, Dr Ś. T., ze stanowiska prefekta i profesora Seminarium Duchownego Św. Jana w Warszawie. **Ks. Jan Malatyński** ze stanowiska adm. par. Jakubów. **Ks. Jan Wasiak** ze stanowiska kapelana więzienia przy ul. Daniłowiczowskiej w Warszawie. **Ks. Kazimierz Konieczny**, Dr P. K., ze stanowiska kapelana szpitala Św. Rocha w Warszawie. **Ks. Kazimierz Grembowicz** ze stanowiska wik. par. Kampinos. **Ks. Czesław Oraczewski** ze stanowiska kapelana zakł. wych. Zgrom. Rodziny Maryi w Bożycynie. **Ks. Kazimierz Wasiak**, M. Ś. T., ze stanowiska kapelana szpitala Św. Feliksa w Warszawie.

ZMARLI. Dnia 25 lipca br. **ks. Antoni Fijałkowski**, M. P. K., prefekt i profesor Niższego Seminarium, w wieku lat 33, kapłaństwa 7. Dnia 25 lipca br. **ks. Stanisław Zapałowski**, emeryt, w wieku lat 73, kapłaństwa 50. Dnia 27 lipca br. **ks. Marian Gniazdowski**, wikariusz par. Św. Barbary w Warszawie, w wieku lat 50, kapłaństwa 21. Dnia 10 września br. **ks. Mieczysław Ciółkowski**, wikariusz par. Rzeczyca, w wieku lat 31, kapłaństwa 3. Dnia 15 września br. **ks. Stanisław Fecki**, wikariusz par. M. B. Loretańskiej w Warszawie. R. in p!

Rozporządzenia prawno - państwowe

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. I O. P.

z dnia 7 czerwca 1932 roku i 23 lipca 1935 roku w zmienionej 10 września 1936 roku formie co do § 22 ust. i z dodatkowym § 22a i § 23

o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydane co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu.

(Dz. U. R. P. nr 50/32, poz. 473).

Na podstawie art. 1, 2, 10, 12 i 13 ustawy z dnia 11 marca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. nr 33, poz. 343, zarządza się co następuje.

§ 1. 1) Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do przeznaczonych dla dzieci i młodzieży:

- a) szkół i innych zakładów naukowych (systematycznych kursów);
- b) przedszkoli i innych zakładów wychowawczych, realizujących systematyczny program wychowawczy.

2) O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera odmiennych postanowień, należy przez wyraz „szkoła”, użyty w następnych §§ rozporządzenia, rozumieć wszystkie zakłady, wymienione w ustawie 1 § 1.

3) Przez dyrektora rozumieć należy także dyrektorę, przełożoną, kierownika i kierowniczkę; przez nauczyciela również nauczycielkę, asystenta(kę), instruktora(kę) oraz wychowawcę(czynię).

Do art. 1:

§ 2. 1) Bezpośredni nadzór nad wszystkimi szkołami z wyjątkiem szkół artystycznych przekazuje się Kuratorom Okręgów Szkolnych. Kuratorzy, a w stosunku do szkół artystycznych — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołani są do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może niektóre szkoły, uznane przez siebie za eksperymentalne, wyłączyć spod opieki pedagogicznej Kuratorów Okręgowych Szkolnych. Nie narusza to w ustalonej w ustępie poprzednim właściwości władz szkolnych do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

Do art. 3:

§ 3. 1) Ustrój wewnętrzny szkoły powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w stacucie określony przez podanie:

- a) zadania szkoły i jej przeznaczenie (wyznania, narodowości uczniów itp.);

- b) rodzaju (typu) i stopnia szkoły, ewentualnie wydziałów, jakie szkoła ma posiadać;
- c) czasu, jaki obejmuje całkowity kurs nauki i jego podziału na okresy nauczania (roczne, półroczne i inne);
- d) zasady podziału uczniów według klas, oddziałów, grup itp.;
- e) regulaminu przyjmowania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wydawania świadectw;
- f) kompetencji dyrektora i rady pedagogicznej.

2) Statut winien zawierać postanowienie, że maksymalna ilość uczniów (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać winny normom przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 4. Ustrój wewnętrzny przedszkola powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien być on w statucie określony przez podanie:

- a) organizacji i programu wychowania oraz warunków przyjmowania dzieci;
- b) kompetencji kierowniczej i wychowawczyń.

§ 5. Statut winien oznaczyć język nauczania. W szkołach z niepaństwowym językiem nauczania winny być oznaczone przedmioty nauczania w języku państwowym w takim zakresie, aby młodzież mogła nabyć dokładnej znajomości języka państwowego.

§ 6. 1) Statut winien ustalić program odpowiadający wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być określony przez wskazanie:

- a) przedmiotów w nauczaniu (zajęć);
- b) zakresu materiału;
- c) czasu, przeznaczanego na każdy z przedmiotów w poszczególnych okresach nauczania (plan nauki).

2) Postanowienie punktu c) nie odnosi się do przedszkola.

§ 7. Statut winien zawierać postanowienie, że w szkole używane będą tylko podręczniki i pomoce naukowe, dozwolone do użytku szkolnego przez władze szkolne.

§ 8. 1) Nazwa powinna być ustalona w języku państwowym; szkoły z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą obok nazwy w języku państwowym również nazwy w języku nauczania. Powinna ona odpowiadać rodzajowi (typowi) i przeznaczeniu szkoły oraz nie budzić nieporozumień lub wątpliwości. W szczególności winna ona:

- a) zawierać przymiotnik „prywatny”;
- b) wskazywać płeć uczniów, dla których jest szkoła przeznaczona;
- c) wskazać rodzaj szkoły;
- d) zawierać jako określenie wyróżniające nazwisko właściciela względnie stosowne nazwisko lub wezwanie, które szkoła przybiera;
- e) wskazywać język nauczania, jeżeli nim jest inny niż język państwowy;

f) wskazywać siedzibę szkoły.

2) Postanowienia punktu b) i c) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

3) Szkoły mogą używać nazw rodzajowych, ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa, tylko w wypadku zastosowania programu uznanego przez władze szkolne za równoważący.

§ 9. 1) Statut winien określać prawa i obowiązki właściciela, dyrektora i nauczycieli w ten sposób, aby:

a) zapewniał właścicielowi szkoły wpływ na oznaczony w statucie indywidualny kierunek szkoły;

b) nakładał na właściciela obowiązek należytego dostarczania środków materialnych na prowadzenie szkoły;

c) zapewniał dyrektorowi i gronu nauczycielskiemu przy uwzględnieniu postanowień punktu a) niezależność od właściciela w dziedzinie wychowawczej i dydaktycznej;

d) zapewniał dyrektorowi prawo doboru personelu nauczającego;

e) nakładał na dyrektora odpowiedzialność wobec władz szkolnych i właściciela za stan wychowawczy i naukowy szkoły;

f) zapewniał dyrektorowi i nauczycielom szkoły całkowitą niezależność od właściciela w kwalifikowaniu i promowaniu uczniów;

g) ustala bezpośrednią zależność nauczycieli od dyrektora.

2) Postanowienia punktu a) i f) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

§ 10. O przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej — pod względem zaś potrzeb szkolnych władza szkolna.

§ 11. 1) Wykazanie, że środki utrzymania szkoły były wystarczające, nastąpić winno przez przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach, i wykazanie się bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającym w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań właściciela.

2) Władza szkolna zgodzić się może na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem przewidzianym w ust. 1, przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracji rodziców, obowiązujących się do uiszczania przez cały rok szkolny opłat szkolnych.

§ 12. 1) Zakładający szkołę może wykazać wypełnienie bądź wszystkich warunków na raz, bądź w kolejności przez siebie obranej. Władze szkolne obowiązane są stwierdzić na żądanie zakładającego szkołę, czy poszczególne warunki zostały wykonane; wydają wszakże orzeczenie, przewidziane w ust. 2 art. 2 ustawy dopiero po wykazaniu wypełnienia wszystkich warunków.

2) Termin trzymiesięczny, ustanowiony w ust. 4 art. 2 ustawy liczyć należy od dnia następującego po złożeniu u właściwej władzy szkolnej (§ 2) podania, wykazującego wypełnienie wszystkich warunków.

Do art. 2 i 6:

§ 13. Zaświadczenia, wymienione w p. 4 ust. 1 art. 2 i ust. 3 art. 6 ustawy wydają starostowie powiatowi, zaś w powiatach miejskich — starostowie grodzcy, właściwi dla obszaru, na którym ubiegający się o zaświadczenie zamieszkuje.

Do art. 3:

§ 13. Władza szkolna orzekając, iż właściciel przestał czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2 ustawy, ustala równocześnie termin zamknięcia szkoły.

§ 15. Zgoda władzy szkolnej na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z uzyskania orzeczenia, o którym mowa w art. 2 ustawy, udzielona być może jedynie pod warunkiem wykazania, że nowy właściciel czyni zadość warunkom, wymienionym w p. 3 i 4 ust. 1 art. 2 ustawy.

Do art. 4:

§ 16. 1) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, władza szkolna podaje do wiadomości szkoły zarzuty, wyznaczając zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż dwutygodniowy.

2) Zamknięcie szkoły na podstawie punktu b) art. 4 ustawy nastąpić może jedynie w wypadkach, jeżeli w ciągu trzech bezpośrednio po sobie następujących lat władze zawiadamiwały corocznie szkołę o uznaniu poziomu naukowego lub wychowawczego za niewystarczający.

Do art. 5:

§ 17. 1) Zgoda władzy szkolnej na zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego udzielona być może jedynie wówczas, gdy uczącej się młodzieży zapewnione będzie ukończenie nauki w danym roku szkolnym w innej szkole.

2) Akty oraz pieczęcie szkoły zamkniętej lub zwiniętej złożone być winny do tej władzy, która wydała orzeczenie, przewidziane w art. 2 ustawy.

Do art 6:

§ 18: 1) Żadna szkoła nie może być czynna bez zatwierdzonego przez władzę szkolną dyrektora lub jego zastępcy.

2) Właściciel szkoły przedstawić winien władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Decyzja władzy wydana być winna w ciągu 6 tygodni. Władza szkolna zezwalać może na zmianę na stanowisku dyrektora w ciągu roku szkolnego tylko w wyjątkowych, uznanych za usprawiedliwione, wypadkach. Dyrektor objąć może swe czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia.

3) Właściciel szkoły, posiadający przepisane kwalifikacje do nauczania, ubiegać się może o zatwierdzenie go jako dyrektora swej szkoły.

4) Dyrektor szkoły, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie najpóźniej do dnia 15 czerwca przedstawić władzy

szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny oraz zgłaszać wszelkie późniejsze w nim zmiany.

5) Spis taki winien zawierać dane, dotyczące: daty urodzenia, wyznania, narodowości, przynależności państwowej, kwalifikacji do nauczania, lat pracy pedagogicznej nauczycieli oraz przedmiotów, których mają nauczać. Jeżeli władza szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie zażądała przedłożenia przez nauczyciela pisemnego stwierdzenia o nienagannym zachowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania — nauczyciel może objąć swe czynności w szkole.

6) Odmowa zatwierdzenia dyrektora, względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor (nauczyciel) zgłoszony został i nie pozbawia dyrektora (nauczyciela) prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

Do art. 7:

§ 19. 1) Przed zażądaniem usunięcia dyrektora (nauczyciela) władza winna podać do jego wiadomości zarzuty, wyznaczając mu zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż dwutygodniowy.

2) Żądanie usunięcia dyrektora oraz decyzję o jego zawieszeniu kieruje władza szkolna wraz z podaniem dowodów do właściciela szkoły; żądanie zaś względnie decyzję o zawieszeniu dotyczącą nauczyciela — do dyrektora, a w przedszkolu do właściciela.

Do art. 10:

§ 20. Do czasu ustalenia oddzielnych warunków zakładania i utrzymywania przez związki komunalne, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze szkół oraz ich statutu, będą miały do nich zastosowanie postanowienia art. 11 i 12 ustawy oraz niniejszego rozporządzenia.

Do art. 11:

§ 21. Statut szkół zakładanych względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia oraz fundacje winien przewidywać, że uprawnienia nadzorcze przysługujące właścicielowi szkoły spełniane być mogą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

Do art. 12:

§ 22. 1) Właściciele szkół istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 roku winni w terminie oznaczonym przez władze wymienione w § 2 wykazać wypełnienie warunków, wymienionych w p. 1—4 art. 2 ustawy. Termin ten, oznaczony indywidualnie dla poszczególnych szkół nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia doręczenia wezwania.

2) § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie: „Właściciele, którzy do dnia 31 grudnia 1932 roku nie otrzymali wezwania, powinni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30 czerwca 1936 roku, właściciele przedszkoli i prywatnych szkół po-

wszecznych — najpóźniej do dnia 30 czerwca 1938 roku, a właściciele szkół zawodowych — najpóźniej do dn. 30 czerwca 1941 r.

3) Właściciele mogą wykazać wypełnienie warunków przed wyznaczonym przez władze szkolne terminem.

4) Wykazanie wypełnienia warunków winno nastąpić z zachowaniem postanowień §§ 3—11 i 13 niniejszego rozporządzenia. Władze szkolne mogą zwolnić właścicieli szkół, o których mowa w ust. 1, od przedłożenia zaświadczenia wymienionego w p. 4 ust. art. ustawy. Właściciele tych szkół mogą być również zwolnieni od wykazania przydatności lokalu oraz zaopatrzenia w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli władza szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacyj nabrała przeświadczenia o wypełnieniu tego warunku.

Po § 22 dodaje się nowy § 22 a w brzmieniu: „§ 22 a. Postanowienia § 22 nie dotyczą istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r. przedszkoli, szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących i szkół zawodowych, utrzymywanych przez związki komunalne. Termin uzyskania przez te przedszkola i szkoły orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków przewidzianych w art. 2, ustali oddzielne rozporządzenie”.

§ 23 otrzymuje brzmienie: „Szkoły, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 24 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego, nie później jednak niż z dniem 31 sierpnia 1937 roku, przedszkola i prywatne szkoły powszechne — z dniem 31 sierpnia 1939 roku, a szkoły zawodowe — z dniem 31 sierpnia 1942 roku. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 15 maja danego roku”.

§ 24. Wzory statutów dla szkół prywatnych ogłoszone będą w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski”.

§ 25. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i O. P.: **J. Jędrzejewicz.**

Minister Spraw Wewnętrznych: **Bronisław Pieracki.**

Minister Przemysłu i Handlu: **Zarzycki.**

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA W. R. I O. P.

z dnia 10 września 1936 roku

w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

(Dziennik Ustaw R. P. nr 81, poz. 574).

Na podstawie art. 10, 12 i 13 ustawy z dn. 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zarządzam co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowaw-

czych, wydanym co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), zmienionym rozporządzeniem z dnia 23 lipca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 409) wprowadza się zmiany następujące:

1) § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie „Właściciele, którzy do dnia 31 grudnia 1932 r. nie otrzymali wezwania, powinni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30 czerwca 1936 r., właściciele przedszkoli i prywatnych szkół powszechnych — najpóźniej do 30 czerwca 1938 r., a właściciele szkół zawodowych — najpóźniej do dnia 30 czerwca 1941 r.”

2) Po § 22 dodaje się nowy § 22 a) w brzmieniu „§ 52 a. Postanowienia § 22 nie dotyczą istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r. przedszkoli, szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących i szkół zawodowych, utrzymywanych przez związki komunalne. Termin uzyskania przez te przedszkola i szkoły orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków, przewidzianych w art. 2, ustali oddzielne rozporządzenie”.

§ 23 otrzymuje brzmienie: „Szkoly, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 12 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego, nie później jednak niż z dniem 31 sierpnia 1937 r., przedszkola i prywatne szkoły powszechne — z dniem 31 sierpnia 1939 r., a szkoły zawodowe — z dniem 31 sierpnia 1942 r. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 14 maja danego roku”.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister W. R. i O. P.: **W. Świętosławski.**

USTAWA

z dnia 11 marca 1932 roku

o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

(Dz. U. R. P. nr 33/32, poz. 343).

Art. 1. Opiekę i nadzór nad prywatnymi szkołami, zakładami naukowymi i wychowawczymi sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który może przekazać swe uprawnienia podległym władzom szkolnym.

Art. 2. (1) Obywatel polski może założyć szkołę (zakład) pod warunkiem:

1) przedłożenia statutu szkoły, ustalającego ustrój wewnętrzny szkoły język nauczania i program, nazwę oraz stosunek właściciela(lki) do dyrektora(rki) kierownika(czki)

i nauczycieli(ek); rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi wymagania, jakim odpowiadać winien statut;

2) zapewnienia szkoły odpowiedniego lokalu i wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe,

3) wykazania, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające,

4) przedłożenia pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że ubiegający się o nie zachował się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(2) Orzeczenie oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzi szkolnej stwierdza, czy powyższe warunki zostały spełnione.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wyjątkowych przypadkach może zezwolić na założenie szkoły osobie, nie posiadającej obywatelstwa polskiego.

(4) Po uzyskaniu orzeczenia, stwierdzającego spełnienie powyższych warunków, założyciel(ka) może szkołę otworzyć. O ile w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania założyciel(ka) nie otrzyma odpowiedzi, ma prawo szkołę otworzyć.

(5) O terminie otwarcia szkoły winien(na) założyciel(ka) zawiadomić władzę szkolną nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

Art. 3. (1) Orzeczenie, stwierdzające wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły, traci moc, jeżeli w ciągu roku od jego wydania szkoła nie zostanie otwarta lub jeżeli władza szkolna orzeknie, iż właściciel(ka) przestał (a) czynić zadość jednemu z warunków, określonym w art. 2.

(2) Prawa, wynikające z uzyskania orzeczenia, o którym mowa w art. 2, mogą być odstąpione osobie trzeciej tylko za zgodą władzy, która je wydała.

Art. 4. (1) Szkoła może być zamknięta przez sprawującą nadzór władzę szkolną, jeżeli orzeczeniem tej władzy zostanie stwierdzone, że:

a) szkoła była nieczynna przez 3 miesiące bez usprawiedliwionej przyczyny,

b) poziom naukowy lub wychowawczy szkoły w ciągu 3 lat ostatnich jest niewystarczający,

c) szkoła nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkoły,

d) nauczanie lub wychowanie młodzieży odbywa się w duchu nielojalnym dla Państwa, względnie szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na młodzież.

(2) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, sprawująca nadzór władza szkolna winna dać możliwość kie-

rownictwu szkoły udzielenia wyjaśnień w terminie, przez władzę szkolną określonym.

Art. 5. (1) O zamierzonym zwinięciu szkoły winien(na) właściciel(ka) uprzedzić władzę szkolną na 3 miesiące naprzód. Zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego nastąpić może jedynie za zgodą władzy szkolnej.

(2) W razie zwinięcia lub zamknięcia szkoły akta szkolne wraz pieczęciami złożone być winny do oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej.

Art. 6. (1) Dyrektorem(ka), kierownikiem(czką) lub nauczycielem(ka) szkoły może być tylko nieskazitelny obywatel polski, posiadający przepisane kwalifikacje zawodowe do nauczania.

(2) Dyrektora(rkę), kierownika(czkę) zatwierdza władza szkolna.

(3) Władza szkolna może zażądać od kandydata(tki) na dyrektora(kę), kierownika(czkę) lub nauczyciela(kę) pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że zachowywał(a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(4) Władza szkolna może w danej szkole odmówić zatwierdzenia dyrektora(ki) kierownika(czki) lub niedopuszczyć nauczyciela(ki) do nauczania, jeżeli uzna, że tego wymagają względy pedagogiczne.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwolnić kandydata(tkę) na dyrektora(kę) kierownika(czkę) lub nauczyciela(kę) od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego.

Art. 7. (1) Władza szkolna może zażądać usunięcia dyrektora(ki) (kierownika(czki) lub nauczyciela(ki), jeżeli uzna, że ten(ta):

a) wywiera na młodzież szkodliwy wpływ pod względem wychowawczym,

b) nie przestrzega obowiązujących przepisów i postanowień statutu szkoły.

c) winien(na) jest rażącego zaniedbania obowiązków dyrektora(ki) kierownika(czki) lub nauczyciela(ki).

(2) Władza szkolna może w przypadkach, przewidzianych w ust. 1, zawiesić dyrektora(kę) (kierownika(czkę)) lub nauczyciela(kę) w czynnościach.

Art. 8. Szkoły (zakłady) prywatne, zorganizowane na wzór szkół (zakładów) państwowych (publicznych), oraz szkoły (zakłady) prywatne, nie zorganizowane na wzór państwowych (publicznych), a uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, mogą uzyskiwać uprawnienia szkół (zakładów) państwowych (publicznych) na warunkach, określonych rozpo-

rządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 9. Szkoły prywatne, uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, będą otoczone szczególną opieką władz szkolnych.

Art. 10. (1) Ustawa niniejsza nie dotyczy prywatnych szkół akademickich oraz szkół rolniczych, podległych kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowo-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych. Warunki, pod jakimi mogą być otwierane i prowadzone wymienione szkoły i kursy zawodowo-sanitarne, oraz uprawnienie osób, które je ukończą, określa, o ile nie ma w tym zakresie przepisów ustawowych, Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydawane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, ustali warunki zakładania i utrzymania przez związki komunalne szkół, zakładów naukowych lub wychowawczych, ich statut oraz stosunki służbowe nauczycieli(ek), dyrektorów(ek) tych szkół (zakładów). Takież rozporządzenie wyda Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w stosunku do szkół zawodowych utrzymywanych przez izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej mają analogiczne zastosowanie do szkół (zakładów naukowych i wychowawczych), zakładanych, względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje, przy czem nie odnosi się do nich postanowienie pkt. 4 art. 2.

Art. 12. (1) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustali sposób i termin uzyskania przez szkoły, istniejące w dniu wejścia w życie tej ustawy, orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków, przewidzianych w art. 2, przy uwzględnieniu postanowień art. 11.

(2) Szkoły, które nie będą czyniły zadość wymogom tego rozporządzenia, ulegną zamknięciu w terminie, oznaczonym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Równocześnie tracą moc

wszystkie przepisy, wydane w sprawach, uregulowanych ustawą niniejszą.

Prezydent Rzeczypospolitej: **I. Mościcki.**
 Minister Wyznań R. i O. P.: **J. Jędrzejewicz.**
 Minister Spraw Wewnętrznych: **Bronisław Pieracki.**
 Minister Przemysłu i Handlu: **Zarzycki.**

OKÓLNIK

z dnia 23 lipca 1937 r. — (II Pr. 6533/37).

w sprawie programu nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1937/38.

(Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P.).

W sprawie programu nauki religii rzymskokatolickiej w gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1937/38, zarządzam co następuje:

1) W klasach I i II gimnazjów nowego ustroju stosować należy nowy program nauki, ustalony rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 października 1935 r. Nr. II Pr-5480 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z dnia 10 marca 1936 r., poz. 5), oraz ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie pt. „Program nauki rzymskokatolickiej w gimnazjach państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania”.

2) W klasie III należy stosować program nauki klasy V dawnego gimnazjum, w klasie IV program nauki klasy VI dawnego gimnazjum. (Patrz: Program gimnazjum państwowego. Gimnazjum wyższe. Religia rzymskokatolicka, Warszawa, 1926).

Minister W. R. i O. P.: w/z. *Jerzy Ferek Bleszyński.*

Spis podręczników szkolnych, dozwolonych do użytku na rok 1937/38 w klasach I i II szkół powszechnych o każdej liczbie nauczycieli, w klasach III, IV i V szkół powszechnych o 3 i więcej nauczycielach, oraz w kl. VI i VII szkół o 5 i więcej nauczycielach. Załącznik nr 1 do Okólnika nr 70 z dnia 16 lipca 1937 r. (II Pr. 6505/37).

Religia rzymskokatolicka.

Klasy I i II. Nauka bez podręcznika.

Klasa III. Baranowski Z. Ks. i Noryśkiewicz J. K. Ks. Życie religijne. Podręcznik dla uczniów szkół powszechnych. Klasa III. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań Cena zł. 1*).

Książka pomocnicza: Białowas M. i Dajczak J. Ks. Pan Jezus wśród dzieci. Podręcznik do nauki religii katolickiej w III klasie szkół powszechnych. Wydawnictwo K. S. Jakubowskiego. Lwów. 1937. Cena zł 1.

*) Podane w spisie ceny podręczników są obliczone wraz ze znacznikiem na Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Klasa IV. Baranowski O. Ks. i Noryskiewicz J. Ks. Życie religijne. Podręcznik dla uczniów szkoły powszechnej. Klasa IV. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań — Warszawa. 1937. Cena zł. 1.20.

Białowas M. Ks. i Dajczak J. Ks. Wiara i życie katolickie. Podręcznik religii katolickiej w IV klasie szkół powszechnych. Z rysunkami J. Chudzikowskiej. Wydawnictwo Kł S. Jakubowskiego. Lwów 1937. Cena zł. 1.20.

Bielawski Z. Ks. Służba Boża Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej dla IV klasy szkół powszechnych. Wydawnictwo Tow. „Biblioteka Religijna”. Lwów. 1937. Cena zł. 1.20.

Hausner A. Ks. i Wójcik F. Ks. Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej dla IV klasy szkoły powszechnej. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Osolińskich. Lwów. Cena zł. 1.20.

Klasa V. Kowalewski T. Ks. Obszerniejsza Historia Święta Starego Testamentu. Wydanie 18. Nakład B-ci Detrychów. Płock. 1927.

Pismo Święte. Wypisy wydane z polecenia i z przedmową J. Em. Ks. Kardynała Dalbora, Prymasa Polski. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań 1925.

Bielawski Z. Ks. Dzieje biblijne Starego i Nowego Przymierza dla niższych klas szkół średnich i dla wyższych oddziałów szkół powszechnych „Biblioteka Religijna”. Lwów. 1931.

Kalinowski W. Ks. Katechizm rzymskokatolicki (większy) dla szkół średnich i wyższych oddziałów szkół powszechnych. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań. 1930.

Kowalewski T. Ks. Nauka wiary i moralności katolickiej. Wydanie 10. Nakład B-ci Detrychów. Płock. 1930.

Kowalewski T. Ks. Katechizm rzymskokatolicki dla dzieci przystępujących do Spowiedzi i Komunii św. Kurs wyższy. Wydanie 13. Nakład autora. Płock.

Kowalewski T. Ks. Obszerniejsza Historia Święta albo Biblijna Nowego Testamentu. Wydanie 21. Nakład B-ci Detrychów. Płock. 1930.

Szuster J. Dzieje biblijne Starego i Nowego Przymierza. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów. 1931.

Większy katechizm rzymskokatolicki Archidiecezji Lwowskiej obrz. łac. Wyd. IV. „Biblioteka Religijna”. Lwów. 1930.

Klasa VI. Liturgika. Kronika Rodzinna. Warszawa. 1930.

Klasa VII. Archutowski R. Ks. Krótki zarys historii Kościoła katolickiego. Podręcznik szkolny. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań. 1931.

Boczar J. Ks. Dzieje Kościoła katolickiego. Wydanie 13. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów — Warszawa. 1931.

Gadowski W. Ks. Krótka historia Kościoła katolickiego. Nakład J. Piza. Tarnów. 1925.

Spis podręczników szkolnych, dozwolonych do użytku w gimnazjum według nowego ustroju na rok szkolny 1937/38.

Załącznik nr 2 do Okólnika nr 70 z dnia 16 lipca 1937 r. (II Pr. 6505/37).

Religia rzymskokatolicka.

Klasa I. Dybowski M. Ks. Liturgia. Podręcznik do nauki religii dla uczniów gimnazjum. Klasa I. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań — Warszawa. 1937. Cena zł. 1.20*).

Szmyd G. Ks. Życie chrześcijanina z Chrystusem w kościele i liturgii. Podręcznik do nauki rzymskokatolickiej dla I klasy gimnazjalnej. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów. 1937. Cena zł. 1.50.

Klasa II. Baranowski Z. Ks. i Kowalski S. Ks. Nauka wiary i obyczajów. Podręcznik do nauki religii dla gimnazjum. Klasa II. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań — Warszawa. 1937. Cena zł. 1.80.

Konieczny F. Ks. Nauka wiary i obyczajów. Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej dla II klasy gimnazjalnej. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów. 1937. Cena zł. 1.80.

Zarembowicz H. Ks. Wierz, czyn i żyj w Chrystusie. Podręcznik do nauki religii katolickiej w II klasie gimnazjów. Wydawnictwo K. S. Jakubowskiego. Lwów. 1937. Cena zł. 1.80.

Klasa III. Archutowski R. Ks. Historia Kościoła katolickiego w zarysie. Wyd. IV.

Długosz T. Ks. Historia Kościoła katolickiego. Część I. Starożytność i średniowiecze. Część II. Czasy nowożytne. Wydawnictwo Ks. Jakubowskiego. Lwów. 1925.

Gadowski W. Ks. Zarys historii Kościoła katolickiego. Część I. Wyd. VI. Wydawnictwo Książnicy-Atlas. Lwów. 1937.

Jougan A. Ks. Historia Kościoła katolickiego. Podręcznik szkolny. Wyd. V. Część I i II. Wydawnictwo Księgarni Naukowej. Lwów. 1925.

Archutowski R. Ks. Historia Kościoła katolickiego w zarysie. Wyd. VI.

Długosz T. Ks. Historia Kościoła katolickiego. Część I.

*) Podane w spisie ceny podręczników są obliczone wraz ze znacznikiem na Towarzystwo Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Starożytność i średniowiecze. Część II. Czasy nowożytne. Wydawnictwo K. S. Jakubowskiego. Lwów. 1925.

Gadowski W. Ks. Zarys historii Kościoła katolickiego. Część II. Wyd. VI. Wydawnictwo Książnicy-Atlas. Lwów. 1927.

Jougan J. Ks. Historia Kościoła katolickiego. Podręcznik szkolny. Wyd. V. Część I i II. Wydawnictwo Księgarni Naukowej. Lwów. 1925.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

I MIĘDZYNARODOWY KATOLICKI KONGRES PRZECIWKO- HOLOWY

W dniu 12 września rb. rozpoczął swe obrady w naszej stolicy XXI Międzynarodowy Kongres Przeciwalkoholowy pod protektoratem P. Prezydenta R. P. Kongres rozpoczął się o g. 9 rano nabożeństwem pontyfikalnym, które celebrował w katedrze JEm. Ks. Kardynał Al. Kakowski. Kazanie w językach polskim, francuskim, niemieckim i angielskim wygłosił JE. Ks. Biskup J. Gawlina.

Na zebraniu inauguracyjnym Kongresu w auli uniwersytetu JEm. Ks. Kardynał Hlond wygłosił przemówienie następującej treści:

„Wielki i genialny Prymas sympatycznej Belgii, Kardynał Mercier, mając lat 54 pisał te słowa: „Okoliczności spowodowały, że zacząłem badać zagadnienie alkoholizmu i wtedy przeraziłem się nie tyle ogromem tego zła, ile raczej tym, że do tej chwili nie znalazłem tego kapitalnego zagadnienia”.

Mimo niezaprzeczonego zdobyczy ruchu przeciwalkoholowego, któż z nas poza niezbyt licznym gronem specjalistów i niezmożonych apostołów trzeźwości nie mógłby powtórzyć tego znamienego wyznania mechlińskiego myśliciela i purpurata? Sprawa alkoholizmu jest w dalszym ciągu ogółowi niemal obca, jakby rezerwat niewielu fachowców. Literatura przeciwalkoholowa nie ma należyciego odgłosu w społeczeństwach. Ruchów trzeźwościowych nie traktuje się poważnie i nie wierzy się w ich skuteczność. Przeciwalkoholowe inicjatywy rządów są nieraz niedostateczne i niekonsekwentne. Tym się tłumaczy, że alkoholizm jako rozkładowy objaw społeczny grasuje nadal niepowstrzymanie, szerzy zastraszające spustoszenia socjalne, wyrządza nieobliczalne szkody gospodarcze, podgryza dalej żywotne i twórcze siły ludów, a w dziedzinie moralnej działa jak tajfun, łamiąc to, co szlachetnego wyrasta z duszy człowieka. Przegromne zadania piętrzą się jeszcze w tej dziedzinie przed społeczeństwami, Kościołem. Imieniem duchowieństwa katolickiego, które kiedyś inicjowało polski ruch trzeźwościowy i przewodziło mu wiernie a które dla oświet-

lenia zadań własnych i zadań laikatu katolickiego na tym odcinku urzędza obecnie w stolicy Polski I Międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy, witam z radością ten tak dostojny i tak naprawdę Międzynarodowy XXI Kongres Przeciwalkoholowy, zebrany tu pod auspicjami odbudowanego a prężnego Państwa Polskiego. Niech jego prace szeroko i głęboko zaprojektowane, niech obrady tak wybitnych znawców problemu, niech śmiało uchwały i wskazania dosadne Kongresu walnie się przyczynią do zwalczania tej hańby i kleski cywilizowanego świata. *Szczęść Boże!*

* * *

Równocześnie i w ramach Kongresu ogólnego obradował w Warszawie w dniach 11—14 września pierwszy Międz. *Katolicki* Kongres Przeciwalkoholowy. Uroczyste otwarcie i zebranie plenarne kongresu odbyło się w niedzielę dn. 12 września o g. 5 pp. w obecności delegata Stolicy Apostolskiej, JE. Ks. Nuncjusza Cortesiego, protektorów Kongresu: Ich Eminencyj Ks. Kardynała Kakowskiego i Ks. Kardynała Hlonda, III E. Księża Arcybiskupów Roppa, Jałbrzykowskiego, Nowowiejskiego, Galla, Księża, Biskupów Przędzieckiego, Szelażka, Łukomskiego, Okoniewskiego, Adamskiego, Lisowskiego, Gawliny, Kubickiego, Szlagowskiego, Wetmańskiego, Niemiry, oraz przybyłych z zagranicy biskupa warmińskiego, Kallera i sufragana z Pragi, Eltschknera.

P. Prezydenta R. P. reprezentował minister opieki społecznej, p. Zyndram-Kościałkowski, Rząd — wiceminister W. R. i O. P. Błęszyński.

Po odegraniu hymnów państwowego i papieskiego wygłosił przemówienie powitalne dr Brom, profesor uniwersytetu z Nijmwegen (Holandia), wiceprezes Katolickiej Ligi Przeciwalkoholowej, dziękując Polsce, a w pierwszym rzędzie episkopatowi i władzom polskim za gościnę i pomoc w przygotowaniu kongresu. Mówca podkreślił że kongres katolicki uzupełnia ogólny kongres przeciwalkoholowy przez wnieślenie wartości i pobudek nadprzyrodzonych do utrwalenia cnoty wstrzemięźliwości i w zwalczaniu nadużyć alkoholizmu.

Następnie zabrał głos JEm. Ks. Kardynał Al. Kakowski, który odczytał pismo Ojca św., pochwalające myśl zwołania kongresu katolickiego przeciwalkoholowego do Warszawy, oraz opiekę i pomoc udzieloną tej inicjatywie przez arcybiskupa warszawskiego. W końcu tego listu Ojciec św. udziela uczestnikom błogosławieństwa apostolskiego. Po odczytaniu pisma Ojca św. Ks. Kardynał powitał zebranych po polsku i francusku następującym przemówieniem:

„Jako Arcybiskup Stolicy państwa, w której odbywa się Międzynarodowy Kongres Przeciwalkoholowy mam zaszczyt serdecznie powitać: Jego Eminencję Ks. Kard. Hlonda, Prymasa Polski, który głową i sercem przoduje nam w życiu

publicznym. Witam J. Eks. Ks. Nuncjusza Cortesiego, przedstawiciela Ojca św. przy Rządzie Polskim. Pragnie on służyć Kościołowi i Państwu Polskiemu z równym oddaniem i poświęceniem. Witam JE. Pana Ministra Opieki Społecznej jako reprezentanta Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wraz z dostojnikami państwowymi, którzy zaszczytli swą obecnością I Międzyn. Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy. Witam IIEE. Ks. Ks. Biskupów: Biskupa Kallera z Warmii, który ma tę miłą nam zaletę, że włada językiem polskim; — Ks. Biskupa Sufragana Pragi Eltschnera, zastępcę chorego JEm. Kardynała Kaspara, arcybiskupa praskiego; wszystkich naszych Ks. Ks. Biskupów, tu obecnych, którym sprawa nadużycia alkoholu leży głęboko na sercu. Witam Komitet Międzyn. Katolickiej Ligi Przeciwalkoholowej, reprezentowany tu przez P. Prezesa Prof. Gerarda Broma i sekretarza gen. Ks. Czelotha. Witam wreszcie wszystkich tu obecnych, którzy odczuwając potrzebę walki z alkoholizmem raczyli wziąć udział w Międzyn. Kongresie Przeciwalkoholowym. Pierwszy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy odbywa się pod protektoratem państwa i Kościoła. Współpraca tych dwóch potęg będzie stanowić rękojmię powodzenia prac kongresowych, zwłaszcza, że najwyższe powagi kościelne i państwowe zainteresowały się naszym zjazdem międzynarodowym. Ojciec św. błogosławi wszystkim uczestnikom kongresu, błogosławi ich zbożnej pracy, podjętej z pobudek miłości Boga i bliźniego.

Przed pierwszym Międzynarodowym Katolickim Kongresem Przeciwalkoholowym stoją zadania bardzo poważne. Ma on w swych 5 sekcjach tj. w sekcji kapłanów, w sekcji mężczyzn i młodzieży męskiej, kobiet i młodzieży żeńskiej, w sekcjach Akcji Katolickiej i Akcji charytatywnej — rozpatrzeć zagadnienia dotyczące alkoholizmu z punktu widzenia nauki Kościoła katolickiego i moralności chrześcijańskiej.

Pomijając zagadnienia z dziedziny nauk przyrodniczych i lekarskich, ponieważ rozpatrywać je będzie 21 Kongres Antyalkoholowy Międzynarodowy, zajmiemy się zagadnieniami religijnymi, moralnymi i duszpasterskimi.

Mam uzasadnioną nadzieję, że rezultatem naszych obrad kongresowych będzie plon obfity. Błogosław Boże!

Pierwszy Międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy ogłaszam za otwarty”.

* * *

Delegat Ojca św. na I Międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy JE. Ks. Arcybiskup F. Cortesi, winszując JEm. Ks. Kardynałowi Al. Kakowskiemu i organizatorom wyników przygotowań do Kongresu, podkreślił radość, że może w imieniu Ojca św. uczestniczyć w uroczystej inauguracji Kongresu.

Koniecznością dla Kościoła i Państwa jest zwalczanie alkoholizmu, tak bardzo rozpowszechnionego i wprowadzenie powszechnej trzeźwości. Szerzeniu się alkoholizmu sprzyja przede wszystkim rozwój przemysłu i środków komunikacyjnych oraz łatwość nabywania alkoholu, nawet dla najbiedniejszych. Drugą klęską jest bezrobocie, oraz małe zarobki robotników, którzy uważają, że w alkoholu znajdują zaspokojenie głodu i zapomnienie. Wreszcie ogólny upadek wiary i obyczajów, spowodowany działalnością rozmaitych sekt, zerwał wewnętrzny węzeł cnoty, który może wszystkich od występków powstrzymać. Aby pijaństwo skutecznie zwalczyć, konieczne jest wskazywanie zgubnych środków alkoholizmu i jego obrzydliwości. Wszyscy, zarówno osoby prywatne i rządy, winni przyczynić się do zwalczania tej klęski społecznej, jaką jest alkoholizm. Aby jednak skuteczną przeprowadzić walkę, należy usunąć źródła: łatwość nabywania alkoholu, nędzę bezrobocia i ducha antychrześcijańskiego w wychowaniu. W walce z alkoholizmem trzeba dobierać środków, które zdają się mniej efektowne, ale na dalszą metę są skuteczniejsze: jak np. prasa, zebrania, kina, przedstawienia itd. Kościół zawsze potępiał i potępia brak trzeźwości i zawsze z nimi walczył. Podobnie Pismo św. potępia pijaństwo, a wskazuje błogosławione skutki trzeźwości. Dziełu zwalczania społecznej klęski alkoholizmu, wszyscy jak najintensywniej powinni się oddawać.

P. Minister Opieki Społecznej Kościółkowski podkreślił w swym przemówieniu, że rząd polski przykłada dużą wagę do akcji przeciwalkoholowej. W zwalczaniu nadużyć alkoholizmu nie wystarczą jednak same wysiłki rządu i duchowieństwa, musi tu dopomóc całe społeczeństwo polskie. Po przestawieniu smutnych i tragicznych następstw, jakie sprowadza za sobą nadużycie alkoholu, p. Minister życzył pierwszemu Kongresowi Katolickiemu Przeciwalkoholowemu pomyslnych i owocnych wyników obrad.

Po przemówieniu dr. Hercoda odczytano depesze Kongresu do Ojca św. i P. Prezydenta Rz. P. Następnie wykład nt. „Alkoholizm doniosłym zagadnieniem Kościoła w obecnej chwili” — wygłosił dr A. Wójtowski, prezes Katolickiego Związku Abstynentów. Opierając swe wywody na encyklikach papieskich ostatniej doby, a zwłaszcza o kwestii społecznej, o małżeństwie, o Akcji Katolickiej itd. prelegent stwierdził, że wrogiem jednostki i społeczeństwa jest alkoholizm, który jest zaprzeczeniem umysłu oszczędności, niesie za sobą pauperyzację, niszczy zdrowie moralne i fizyczne człowieka, degeneruje potomstwo. Walka z alkoholizmem społeczeństwa katolickiego jest nakazem chwili.

W obradach Kongresu wzięli liczny udział IIEE. Księża Biskupi z Księżmi Kardynałami na czele., odbywający

w tym dniu ogólną konferencję Episkopatu. Obrady toczyły się na trzech sekcjach: kapłańskiej, kobiet i młodzieży żeńskiej oraz sekcji mężczyzn i młodzieży męskiej.

Na posiedzeniu sekcji kapłańskiej, której przewodniczył J.E. Ks. Arcybiskup Jałbrzykowski, wygłoszono pięć referatów. Prof. dr Graf (Niemcy) mówił o medycynie pastoralnej wobec problemu narkomanii. Prelegent stwierdził, że z roku na rok wzrasta używanie narkotyków wśród różnych klas ludności. Obowiązek więc spada w pierwszym rzędzie na lekarzy i kapłanów przeciwdziałania wszelkimi środkami używaniu alkoholu i narkotyków, które rujną zdrowie fizyczne i osłabiają zdolności psychiczne człowieka. Prelegent podał w końcu swego wykładu szczegółowe środki, jakie należy w tej dziedzinie proponować. O alkoholizmie a nowoczesnym duszpasterstwie mówił ks. kan. Mystkowski, który w końcowych swych wywodach, jako środki do zwalczania alkoholizmu podał: pogłębianie uświadczenia religijnego, oddziaływanie zarówno w konfesjonale jak na ambonie i zebraniach Akcji Katolickiej w kierunku zwalczania nalogu pijaństwa, propaganda bractw trzeźwości, domaganie się reformy prawodawstwa w dziedzinie używania alkoholu i zaostrożenie stosunku do nadużyć jego. Dalsze referaty wygłosili o. Kasieppe (Niemcy) nt. „Nowoczesny alkoholizm w krajach misyjnych”, o. Elpidius (Niemcy) n.t. „Praktyczne zadania dla duchowieństwa zakonnego i świeckiego”, ks. prof. Ciemniowski o „Abstynencji jako czynnika kształcenia woli i charakteru”. Mówcy ci w referatach swych podkreślali m. in., że wysiłki kapłanów i ludzi dobrej woli nie wystarczą w walce z narkotykami, do pomocy muszą dojść zarządzenia władz państwowych, współpraca szkoły i rodziny.

Sekcji kobiecej i młodzieży żeńskiej przewodniczyła p. Suchocka. Na sekcji tej zostały wygłoszone następujące referaty: p. Gertkempert n.t. „Zadania kobiety katolickiej w rodzinie i parafii”, dr Śliwińskiej-Zarzyckiej — „Zadania katolickich organizacji kobiecych i młodzieży żeńskiej”, p. Floss (Niemcy) — „Współpraca kobiety katolickiej przy ratowaniu alkoholików”, p. Nowakowskiej n. t. „Owocowe napoje bezalkoholowe jako pilne zadanie kobiety katolickiej”. W wykładach tych zwrócono uwagę na konieczność wychowania dzieci z wykluczeniem alkoholu i nikotyny, przyzwyczajanie ich zawczasu do przezwycięzania siebie i zgubnych okazji. Aby ten wpływ wychowawczy odniósł skutek, kobieta katolicka winna dawać osobiście dobry przykład. Ofiarna praca poszczególnych kobiet i organizacji kobiecych w walce z alkoholizmem będzie wytrwała i skuteczna, jeśli będzie owocem głębokiego życia wewnętrznego, wynikiem świadomości posłannictwa apostołskiego katolickiej dla przywrócenia Królestwa Bożego w życiu prywatnym i publicznym.

Obradom sekcji męskiej i młodzieży męskiej przewodniczył ks. Dusautoir (Belgia). Na sekcji tej wygłoszono następujące referaty: o. Maschek (Szwajcaria) — „Młodzież silna i zdrowa w służbie Chrystusa Króla”, ks. mag. Sprusiński — „Zadania młodzieży katolickiej szkół wyższych”, ks. Luzar, kapelan Z. H. P. — „Młodzież harcerska a abstynencja”, p. Sedlaczek — „Katolicka młodzież pozaszkolna w walce z alkoholizmem”, ks. prob. Weidman (Niemcy) — „Zadania męża katolickiego”. Referenci zwrócili uwagę na konieczność przestrzegania abstynencji i propagandy jej wśród młodzieży, gdyż używanie napojów odurzających prowadzi za sobą osłabienie woli, upadek dobrych obyczajów i występki. Powodzenie ruchu abstynenckiego w dużym stopniu zależy od udziału w nim młodzieży szkół wyższych. O ile chodzi o młodzież poza-szkolną, to wydatnie pracuje w akcji przeciwalkoholowej Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży. Oświecanie przeciwalkoholowe idzie od central tej organizacji przez czasopisma i broszury, w terenie przez pogadanki, przedstawienia i wieczornice. Usuwa się alkohol z zabaw i uroczystości, propaguje się natomiast napoje bezalkoholowe. Katolickie organizacje mężów i młodzieży winny być jednocześnie organizacjami wstrzemięźliwości, a walka z alkoholizmem pilnym zadaniem Akcji Katolickiej.

W ostatnim dniu I Międzynarodowego Kongresu Przeciwalkoholowego obradowały w godz. 16—19 sekcje: Akcji Katolickiej i charytatywnej skupiając licznych słuchaczy.

Referat o. Strache T. J. (Belgia) nosił tytuł „Nowoczesna żądza używania i asceza nowoczesna”. Prelegent kreśląc szeroki obraz dzisiejszego życia, nacechowanego obojętnością religijną i gonitwą za użyciem, wskazuje na alkoholizm, jako jeden z przejawów tego zjawiska. Dlatego walka z alkoholizmem i osobista abstynencja jest jednym ze środków uszlachetnienia duszy ludzkiej.

Na sekcji Akcji Katolickiej wygłoszono pięć referatów: Ks. Biskup Kaller (Niemcy) wskazał walkę z alkoholizmem, jako jedno z pilnych zadań Akcji Katolickiej, mającej wzmocnić, ropowszechnić i realizować zasady katolickie w życiu jednostek, rodzin i społeczeństw.

Ks. dr Padacz omawiał zadania organizacji przeciwalkoholowych w szczególności zaś abstynenckich. Działając w porozumieniu z Akcją Katolicką, muszą one wносить w pracę nie tylko zapał propagatorski i uświadamiający otoczenie, ale uwzględnić w niej pobudki i środki nadprzyrodzone. Stowarzyszenia abstynenckie dążą do ogólnej trzeźwości przez całkowitą abstynencję jak największej liczby członków. Znaczenie przygotowawcze mają kościelne bractwa trzeźwości.

Ks. kan. Z. Kaczyński omawiał „Zadanie prasy katolickiej”. W kształtowaniu opinii nie może ująć uwadze dziennikarza jedna z największych chorób społecznych, jaką jest alkoholizm. Dziennikarz katolicki nie może być obojętny wobec jaskrawych skutków pijaństwa i dla tego w zakresie swojej zawodowej pracy winien przyczynić się do uświadomienia społeczeństwa zarówno bezpośrednio przez propagowanie trzeźwości, jak pośrednio przez popieranie wszelkich poczynań zmierzających do wychowania silnych charakterów w organizacjach katolickich..

Dalej wygłosił referat: „O trzeźwości chrześcijańskiej jako przygotowaniu duszy na działanie Ducha Św.”, przybyły świeżo ks. kan. Pinson (Francja), oraz przemówił o. Kasieppe (Niemcy), obrazując rozprzestrzenianie plagi alkoholizmu w krajach misyjnych, co stanowi nową przeszkodę w pracy zdobywania dusz dla Chrystusa.

Na sekcji charytatywnej wygłoszono dwa referaty: Ks. prof. Hermann (Szwajcaria) mówił na temat: „Ratowanie alkoholików pilnym zadaniem nowoczesnej pracy charytatywnej”.

Wobec licznych punktów stycznych, istniejących między alkoholizmem a nędzą, życiem małżeńskim i rodzinnym, wychowaniem, chorobą i zwyrodnieniem fizycznym, moralnym i religijnym, Papież od lat wielu wzywają do walki z tym wrogiem nowoczesnym. Mimo to potrzeba jeszcze dużo pracy uświadamiającej, opiekuńczej, ratunkowej i zapobiegawczej. Ta nowoczesna wojna krzyżowa jest konieczną.

„Praktyczne zasady opieki nad alkoholizmem” omówił ks. prał dr Gantkowski (Polska) stwierdzając, że podstawą wyleczenia z nałogu pijaństwa jest wiara i praktyki religijne. Następnie prelegent omówił znaczenie poradni dla spraw alkoholizmu, wskazał na potrzebę poradni przedślubnych katolickich.

Kongres zakończony został o g. 20-ej m. 10, uroczystym zebraniem ku czci śp. hr. Ruys de Beerenbroucka w wielkiej sali Domu Katolickiego im. Piusa XI. Na zebranie to przybyli: JEm. Ks. Kardynał Kakowski, JE. Ks. Nuncjusz Apostolski Cortesi, JE. Ks. Arcybiskup Jałbrzykowski oraz IIIE. Księża Biskupi: Kocyłowski, Przeździecki, Okoniewski, Jasiński, Lisowski, Sonik, Komar, Łatyszewski, Niemira i Bieniek.

Przemówienia wyrażające hołd pamięci twórcy współczesnego ruchu abstynenckiego i inicjatora obecnego Kongresu śp. hr. Ruys de Beerenbroucka wygłosili: p. dr Brom (Holandia) w językach francuskim i niemieckim oraz dr. Hercod (Szwajcaria) w języku francuskim. Kantatę „Sepulto Domino” i „Mężni duchem” — hymn młodzieży abstynenckiej — wykonał chór „Gloria” pod kierunkiem p. A. Mikiny.

Wykład n. t. „Trzeźwość chrześcijańska a nowoczesne apostołstwo świeckich wygłosił dr A Niesiołowski.

Następnie ogłoszono następujące uchwały Kongresu:

1. Alkoholizm istnieje we wszystkich niemal krajach i jest wyrazem nowoczesnej żądzy używania, która odwodzi wielu katolików od Chrystusa Pana i Kościoła św. i naraża dusze pijących oraz ich otoczenie na ciężką niedolę, wiedzie do ciężkiej obrazy Majestatu Boskiego, a nawet do zguby wiecznej.

2. Groźnym czynnikiem, potęgującym zło alkoholizmu, jest przemysł i handel alkoholowy, dający możność utrzymania i zysku jednostkom w nim pracującym. Alkoholizm jest tym groźniejszy, że niebezpieczne skutki jego są lekceważone przez wielu katolików.

3. Walka z alkoholizmem winna nosić charakter ratunkowy, zapobiegawczy i pozytywny. Udział w tej walce jest obowiązkiem wszystkich katolików, a zwłaszcza Akcji Katolickiej.

4. Chrześcijańska miłość bliźniego winna ujawniać się w serdecznej trosce o ratowanie alkoholików, oraz w roztoczeniu opieki nad ich rodzinami. W tej pracy konieczna jest współpraca organizacyj abstynenckich i dobroczynnych z poradniami i zakładami dla alkoholików. Doświadczenie poucza, iż szczególnie skuteczna jest katolicka praca ratunkowa, posiłkująca się środkami nadprzyrodzonymi.

5. Roztropność chrześcijańska wymaga od kapłanów i świeckich katolików, świadomych swej odpowiedzialności społecznej, studium alkoholologii, a następnie szeroko zakrojonej akcji oświatowej. Bardzo pożądana jest nauka alkoholologii w zakładach, przygotowujących kapłanów, nauczycieli i lekarzy.

6. Poważną przeszkodą w pracy misjonarzy katolickich jest wzrastający alkoholizm na terenach misyjnych. Toteż zakony misyjne winny poświęcać jeszcze więcej, niż dotąd uwagi sprawie alkoholizmu i metodom jego zwalczania.

7. Wobec nader zgubnego wpływu zwyczajów towarzyskich alkoholowych dążyć należy do rozpowszechnienia owoców oraz bezalkoholowych soków owocowych, do zakładania gospód bezalkoholowych, niemniej także do usuwania napojów alkoholowych z domów katolickich.

8. Mieszkańcy zakładów wychowawczych oraz członkowie organizacyj młodzieży winni być wychowani w duchu abstynenckim. Studenci katolicy winni poznawać alkoholologię, a słowem i przykładem oddziaływać na resztę młodzieży, zwłaszcza w kierunku wykorzenia przestarzałych zwyczajów pijackich.

9. Zarówno wychowawcy młodzieży katolickiej, jako też młodzież sama, winni uznać, zgodnie z opinią pedagogów

i lekarzy, w całkowitej abstynencji znakomitą pomoc w pracy nad rozwojem charakteru i wyrobienia społecznego oraz w ofiarnej służbie dla Chrystusa Pana i Kościoła św., dla Narodu i Państwa swojego.

10. Akcja przeciwalkoholowa przyniesie tym pomyślniejsze wyniki, im ściślejsze będzie współdziałanie prasy katolickiej i całego społeczeństwa z poczynaniami Kościoła św. i władz państwowych, im doskonalsze będzie ustawodawstwo przeciwalkoholowe i jego przestrzeganie.

11. Zarówno młodzież jak i dorośli abstynenci katolicycy winni być zorganizowani, aby akcję swą pionierską prowadzić solidarnie, jednolicie i systematycznie, zapobiegając o współpracę wszystkich organizacji szczerze katolickich.

12. Katolicy będą zawsze świadomi, iż, walcząc z alkoholizmem, mają przede wszystkim na uwadze praktyczne stosowanie nauki Chrystusowej o miłości Boga i bliźniego, nauki o potrzebie zaparcia siebie, ofiary i zadośćuczynienia, będą posługiwać się środkami przyrodzonymi i nadprzyrodzonymi, aby za pomocą Bożą stwarzać warunki konieczne do przyśpieszenia triumfu Chrystusa Króla: w życiu prywatnym i rodzinnym, społecznym i narodowym.

Po ogłoszeniu tych rezolucji JEm. Ks. Kardynał Kakowski wygłosił następujące przemówienie:

„Kończy się I Międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy. Ale dopiero teraz otwiera się dla nas właściwe pole do pracy nad wprowadzeniem w życie zasad, na których opiera się walka z alkoholizmem, i nad rzeczywistaniem postanowień i rezolucji, któreśmy na tym kongresie czy to względem siebie samych, czy też względem innych, powzięli.

Kongres podobny jest do konsylium lekarzy, stawiających diagnozę nad chorą duszą i chorym ciałem alkoholika. Zbawienną jest rzeczą postawienie dobrej diagnozy, ale jeszcze pożyteczniejszym i zbawienniejszym jest przeprowadzenie i utrzymanie człowieka w zdrowiu.

Nadużycie w używaniu wina, wódki, eteru, opium zabija nie tylko ciało ale i duszę człowieka. Narkomania jest nieszczęściem dzisiejszego społeczeństwa — najwięcej wśród dorosłych, bardzo często wśród młodzieży i, niestety, nieraz nawet wśród dzieci.

My, cośmy tę chorobę badali i poznali, powinniśmy ją teraz leczyć.

Rozjedźcie się po świecie i po kraju do domów waszych. Stańcie wszyscy wśród swego otoczenia i na swych stanowiskach jako siewcy zdrowego ziarna trzeźwości i wstrzemięzliwości.

Zadanie to spełniać winni w pierwszym rzędzie duchowni, — przede wszystkim księża proboszczowie w swoich parafiach.

Niech każdy ks. proboszcz, jak to zaleca mój list pasterski, założy w swojej parafii *bractwo trzeźwości*. Będzie ono ogniskiem promieniującym wokoło. — Propagujcie przede wszystkim trzeźwość. Dopiero ludzie trzeźwi mogą stać się abstynentami.

Rozszerzajcie, zwłaszcza wy Polacy, przekonanie, że *Polska jest za biedna, aby mogła tracić miliony na alkohol*.

Jeśli będziecie głosicielami i szermierzami tych haseł i zasad, które były tu omawiane, nie wątpię, że przyszłe pokolenia zachowają o was wdzięczne wspomnienie.

Miło mi jest na zakończenie oświadczyć, że I Międz. Kat. Kongres Przeciwalkoholowy, dzięki świetnemu przygotowaniu go przez zjednoczone komitety wykonawcze Berlina, Poznania i Warszawy, wypadł nadspodziewanie imponująco.

Komitetem tym, jako też wszystkim prelegentom i osobom, które przyczyniły się do uświetnienia kongresu — składam serdeczne podziękowanie. *Bóg zapłać!*

Na zakończenie wszystkim uczestnikom kongresu udzielam pasterskiego błogosławieństwa.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Kongres zamknęła wygłoszona z temperamentem mowa przewodniczącego prof. dr Broma, podnosząca znaczenie walki z alkoholizmem, prowadzonej przez społeczeństwo katolickie. (KAP.).

WSPIERAJMY INSTYTUCJE, NIOSĄCE POMOC MISJOM!

Wiemy dobrze z życiowego doświadczenia, że gdy idzie o pomoc czynną społeczeństwa na rzecz różnych instytucji oświatowych i dobroczynnych w kraju, skierowany w tym celu, najczęściej za pośrednictwem prasy, apel do serc i ofiarności ludzkiej — prawie nigdy nie pozostaje bez echa. Mimo bowiem trudności natury gospodarczej, z którymi nie od dziś borykają się wszystkie sfery i wszystkie stany, trzeba przyznać, że społeczeństwo nasze bardzo żywo i czynnie reaguje na wszelkie rany, bóle, braki i niedomagania ludzkie, starając się im, o ile możności zaradzić. Ponieważ w akcji oświatowej, społecznej i charytatywnej duchowieństwo polskie niejednokrotnie przyświeca innym i daje z siebie przykład godny naśladowania — przeto do niego przede wszystkim zwracamy się z prośbą, ażeby w granicach swej działalności duszpasterskiej uwzględniało nie tylko sprawy i potrzeby lokalne, lecz równocześnie zachęcało gorąco ludność, powierzona ich pieczy, do ofiarności na cele misyjne. W realizacji zaś tych zamierzeń — najlepszą i najprzystępniejszą formą jest zbieranie i składanie ofiar pieniężnych na dobro tzw. Dzieł papieskich. Mówi zresztą o tym wyraźnie w piśmie okólnym *Maximum illud* z dn. 30. XI 1919 r. papież Benedykt XV, pisząc między innymi — *przede wszystkim*

kim pragniemy, aby hojność katolikóm wspierała instytucje, niosące pomoc misjom. Do tych instytucji zalicza Dzieło Rozkrzewienia Wiary, Dzieło Św. Dziecięstwa oraz Dzieło św. Piotra.

Te same myśli i wskazania znajdujemy również w Motu proprio Ojca św. Piusa XI. o skoordynowaniu papieskich Dzieł misyjnych.

Ojciec św., uzasadniając konieczność zainteresowania bliźszego tymi Dziełami papieskimi jak najszerzego ogółu katolickiego — podkreśla z naciskiem, że „lud chrześcijański powinien iść z pomocą Dziełu Rozkrzewienia Wiary, jako najprzedniejszemu z pomiędzy tych Dzieł misyjnych, wspierających istniejące i mające powstać misje... z taką hojnością, jaka całkowicie odpowiada potrzebom”. —

Wprawdzie na to wezwanie Najwyższego Pasterza Kościoła, polska ludność katolicka, z duchowieństwem na czele, podobnie jak w innych krajach europejskich, bardzo licznie się zapisała i dotąd zapisuje w poczet członków powyżej wspomnianych instytucji papieskich, niosących pomoc placówkom misyjnym, rozrzuconym po całym świecie, wszelako wzięwszy pod uwagę niezmiernie trudne i ciężkie warunki pracy misyjnej, zwłaszcza wśród kolorowych ludów, musimy stwierdzić, że pomoc udzielona naszym misjom zagranicznym, w stosunku do ich ciągłych potrzeb, jest nikłą i niewystarczającą. Dość często nawet płyną z tego powodu z placówek misyjnych skargi i żale pod adresem katolików za ich obojętność. Wszak jedno z naszych czasopism, poświęconych sprawom misyjnym, w wykazie statystycznym, dotyczącym również papieskiego Dzieła Rozkrzewienia Wiary w Polsce — podało, że w r. 1936—37 poza Szwajcarią *tylko Polska cofnęła się w składaniu ofiar na cele misyjne**).

Nie wdając się w roztrząsanie powodów, które mogły sprawić, że Polska „cofnęła się”, czyli się zmniejszyła jej ofiarność na rzecz misyj — sądzę, że nie należy z tego wyciągać zbyt daleko idącego wniosku, jakoby w Polsce katolickiej duch wiary osłabł i zmniejszyła się wogóle ludzka ofiarność.

Tak znów źle dzięki Bogu, nie jest. Dlatego nihil desperandum. Zamiast tedy utyskiwać na ludzi i na czasy, w jakich żyjemy, czy nie lepiej uczynią nasi bracia kapłani, jeżeli w swej gorliwości duszpasterskiej częściej mówić będą swym parafianom o katolickich misjach zagranicznych, ich roli i olbrzymim znaczeniu w rozwoju chrześcijańskiej cywilizacji i kultury wśród pogan. Należy przy tej sposobności uwydatnić bardzo doniosłą i owocną w skutkach pracę polskich placówek misyjnych. Niech lud wierny wie, że

*) Zob „Roczniki” nr 3 (maj—czerwiec 1937).

tam, na obczyźnie, w oddaleniu o tysiące mil od Polski, żyją i niezmordowanie pracują nasi misjonarze — rodacy. Niech lud wierny wie, że, czy to będą księża święccy, czy zakonnicy i zakonnice — serca ich taką samą pałają miłością i wiernością dla Kościoła i Polski — jak nasze. —

Ks. Emeryt.

KONFERENCJE DEKANALNE W 1936 R.

Dekanat Sochaczewski. Dnia 4 maja odbyła się konferencja dekanalna w Sochaczewie pod przewodnictwem Najdostojniejszego Arcypasterza. Jego Eminencja zachęcał zebranych do utrzymywania życzliwych stosunków z nauczycielstwem w parafii, z władzami państwowymi i samorządowymi, oraz polecił utworzyć komisję gospodarczą dekanalną z księży, która by opracowała co należy w gospodarstwie plebańskim poprawić lub zmienić, by korzyść z ziemi mieć jak najlepszą. Zachęcał też Arcypasterz do gorętszej działalności w Akcji Katolickiej. Wreszcie podziękował ks. dziekanowi Trojanowskiemu za opracowanie „Historii artystycznej” Dekanatu Sochaczewskiego.

Dnia 15 października w Sochaczewie konferencję duchową pt. „O powołaniu, godności kapłańskiej i prześladowaniu Kościoła” wygłosił ks. prob. J. Nowakowski. W dyskusji zabierali głos: ks. dziekan Tomczycki, o. Florian, ks. Malowaniec i ks. dyr. Lewandowicz. Poza tym omawiano sprawy bieżące.

Dekanat Praski. I konferencja dnia 2 stycznia. Omówiono sprawę rekolekcji parafialnych (referat ks. prał. de Ville'a) i metodę walki z pijaństwem (referat ks. rektora Padacza); poruszono też szereg spraw bieżących. — II konferencja odbyła się dnia 15 kwietnia, w czasie której omówiono sprawę pierwszej Komunii św. (referat ks. dziekana de Ville'a) oraz „współpracę świeckich w zwalczaniu sekciarstwa” (referat ks. Dziekana). — III konferencja odbyła się dnia 30 czerwca. Omówiono ideę misyjną (ks. dziekan de Ville) i wybrano jednego z księży salezjanów na zeltora spraw misyjnych w Dekanacie. — IV konferencja odbyła się dnia 7 października. Zaszczycił ją swą obecnością Jego Eminencja Arcypasterz. Naukę po Mszy św. wygłosił w kościele ks. Dziekan „O cierpieniu”. Referat „De sigillo confessionis” wygłosił ks. prob. J. Gołędzinowski, a ks. rektor Padacz „O przyczynach unieważniających związek małżeński”. Po referatach odbyła się dyskusja.

Dekanat Mszczonowski. I konferencja odbyła się dnia 18 lutego. Tematem były sprawy bieżące oraz referat ks. dyr. Lewandowicza o zlocie młodzieży, zjeździe katolickim i kursach dekanalnych Akcji Katolickiej. — Na II konferencji w dniu 27 października omawiano sprawy prasy katolickiej w związku z kongresem dziennikarzy katolickich w Rzymie i Akcji Katolickiej. Referentami byli: ks. kan. Kossakowski i ks. dyr. Lewandowicz.

Ks. A. F.

KRONIKA

Czynności J. Em. Arcypasterza. Dnia 28. V J. Em. wyjechał do Skrzyszew.

25. VI J. Em. wyjechał ze Skrzyszew do Poznania na Międzynarodowy Kongres ku czci Chrystusa Króla oraz na konferencję plenarną Episkopatu Polski.

1. VI J. Em. wrócił z Poznania do Skrzyszew.

10. VII J. Em. wrócił ze Skrzyszew do Warszawy.

14. VII o godz. 3 po poł. J. Em. przyjął p. Biddle-Drexel, nowomianowanego ambasadora Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w Warszawie.

23. VII o godz. 10 r. J. Em. odprawił w kościele św. Krzyża żałobne nabożeństwo za duszę śp. dra Jana Markiewicza.

30. VII o godz. 11 r. J. Em. przyjął nowomianowanego posła brazylijskiego w Warszawie.

9. VIII o godz. 3 po poł. J. Em. wyjechał do Ząbek i Zielonki w celu obejrzenia tam nowobudujących się kościołów.

13. VIII o godz. 3 po poł. J. Em. zwiedził półkolonię dla dzieci w Gocławku.

18. VIII J. Em. brał udział w posiedzeniu Komisji Synodalnej Episkopatu Polski.

26. VIII o godz. 10 r. J. Em. był na rozpoczęciu zjazdu dydaktycznego księży prefektów.

27. VIII o godz. 9.30 r. J. Em. odprawił Mszę św. w swej kaplicy z okazji 50-letniego pożycia małżeńskiego p. mecenasa Miłewskiego.

28. VIII J. Em. wyjechał do Skrzyszew, skąd powrócił do domu 3. IX.

Od 5. IX do 10. IX J. Em. brał udział w rozpoczęciu, przebiegu, i zakończeniu III Studium Katolickiego.

10. IX J. Em. odbył sesję w sprawie Fundacji hr. Potulickiej i w sprawie Uniwersytetu Lubelskiego.

Od 11. IX — 14. IX J. Em. brał czynny udział w I Międzynarodowym Katolickim Kongresie Przeciwalkoholowym, wygłaszając między innymi przemówienia podczas jego rozpoczęcia i zakończenia.

12. IX o godz. 9 r. J. Em. odprawił w katedrze św. Jana Mszę św. dla uczestników Międzynarodowego Kongresu Przeciwalkoholowego.

13. IX o godz. 6 w. J. Em. przyjął uczestników I Międzynar. Kat. Kongresu Przeciwalkoholowego.

15. IX J. Em. wyjechał do Czubina, majątku Seminarium św. Jana.

16. IX o godz. 4 po poł. J. Em. poświęcił na Annopolu „Dom Pracy” im. Kardynała Kakowskiego.

18. IX J. Em. wyjechał do Skrzyszew, skąd powrócił do domu 24. IX.

Wizyta J. Em. naszego Arcypasterza w Ząbkach i w Zielonce. — J. Em. Ks. Kardynał Kakowski w towarzystwie J. E. Ks. Arcybiskupa Galla dnia 9 sierpnia br. zwiedził budujący się nowy kościół w Ząbkach. Po obejrzeniu daleko posuniętych robót Jego Eminencja wyraził uznanie i wdzięczność miescowemu proboszczowi, ks. J. Sitnikowi, za wykonane prace. Po przemówieniu do zebranych parafian i udzieleniu błogosławieństwa pasterskiego, J. Em. Ks. Kardynał złożył znaczną ofiarę na dalszą budowę świątyni. — Tegoż dnia J. Em. Ks. Kardynał i J. E. Ks. Arcybiskup Gall zwiedzili również nowobudującą się świątynię w Zielonce, w parafii Kobyłka, serdecznie przyjmowani przez duchowieństwo i ludność. — Jego Eminencja podziękował za dokonane roboty i ofiarną pracę ks. pref. Jagiełłowiczowi, tudzież Komitetowi Budowy, a szczególnie p. dyrektorowi Kulczyckiemu za oddanie gruntu pod budowę kościoła. — Wobec budowy nowych kościołów w Ząbkach i Zielonce — należy zaznaczyć, iż ilość świątyń wzniesionych na terenie Archidiecezji Warszawskiej w okresie przeszło ćwierćwiekowych rządów Ks. Kardynała Kakowskiego przekracza już liczbę 70.

Komisja Synodalna Episkopatu Polski. — W środę dnia 18 sierpnia w pałacu arcybiskupim w Warszawie odbyło się pod przewodnictwem J. Em. Ks. Kardynała Prymasa Hlonda posiedzenie Komisji Synodalnej Episkopatu Polski. W zebraniu Komisji wzięli udział J. Em. Ks. Kardynał Al. Kakowski, II. EE. Ks. Metropolita A. S. Sapieha, Ks. Biskup H. Przeździecki, oraz Ks. Biskup F. Lisowski. — Przedmiotem obrad Komisji Synodalnej była sprawa ogłoszenia dekretów, uchwalonych na pierwszym synodzie krajowym w Częstochowie ub. r. Dekrety te zostały ostatnio zatwierdzone przez Stolicę Apostolską. Ogłoszenie dekretów nastąpi prawdopodobnie po konferencji plenarnej Episkopatu Polski, która odbędzie się we wrześniu rb.

Konferencja Episkopatu Polski. — W dniach 13 i 14 września br. odbyła się w Domu Katolickim w Warszawie konferencja Episkopatu Polski z udziałem 30 Księżów Biskupów. Przedmiotem narad były poza sprawami bieżącymi rozbudowa organizacyjna rozwijającej się pomyślnie Akcji Katolickiej, uregulowanie pielgrzymek do miejsc uświęconych cudami, usprawnienie religijnych organizacyj młodzieży, i rozpatrzenie pewnych niepokojących objawów w życiu społecznym.

Księża Biskupi wyrazili swoje wielkie ubolewanie, że Matkę Najśw. spotkało znieważenie w jednym z pism zagranicznych i wyrażają uznanie wszystkim, którzy zaprotestowali przeciwko tej zniewadze.

W naradach w dniu pierwszym wzięł udział JE. Ks. Nuncjusz Apostolski Filip Cortesi, powitany serdecznie przez

JEm. K.s Kardynała Kakowskiego. W odpowiedzi na powitanie Ksiądz Nuncjusz wyraził swoje uznanie dla Księży Biskupów oraz gotowość współpracy z nimi nad pogłębieniem ducha religijnego w społeczeństwie. (KAP).

III Studium Katolickie. — W niedzielę dnia 5 września odbyło się w Warszawie otwarcie III Studium Katolickiego nt. „Katolicka myśl społeczna”. Mszę św. na intencję zjazdu odprawił o godz. 10 rano w kościele św. Piotra i Pawła na Koszykach J. E. Ks. Biskup Antoni Szlagowski. O godz. 12 m. 30 w sali Domu Katolickiego im. Piusa XI przy ul. Nowogrodzkiej 49 odbyło się uroczyste zebranie inauguracyjne w obecności J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego, II. EE. Ks. Biskupa A. Szlagowskiego i Ks. Biskupa Polowego J. Gawliny oraz przedstawicieli władz państwowych i samorządowych z p. wojewodą Jaroszewiczem na czele, tudzież licznych reprezentantów duchowieństwa i inteligencji. — Zebranie zagał prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce Adolf hr. Bniński, witając Dostojnych Przedstawicieli Episkopatu z J. Em. Ks. Kardynałem Kakowskim na czele, reprezentantów władz i wszystkich zebranych, którzy pośpieszyli tu z całej Polski. Mówca podkreślił znaczenie katolickiej myśli społecznej, zwłaszcza w dzisiejszych niespokojnych czasach i zaznaczył konieczność zajęcia przez katolików wyraźnego stanowiska wobec otaczającej nas rzeczywistości, nie z obawy przed przewrotami, lecz z pobudek miłości chrześcijańskiej i poczucia sprawiedliwości społecznej. Kościół wprawdzie nie zajmuje się bezpośrednio zagadnieniami gospodarczymi, ale jako stróż wiary i moralności pozostawia sobie zawsze prawo oceny zjawisk i rozstrzygnięć w tej dziedzinie, wyłączając jedynie kwestie ściśle techniczne. W dobie głębokich przemian, przeżywanych przez całą ludzkość, Kościół chce oprzeć przyszłość jej na zasadach Prawa Bożego. Hasłem katolików jest dziś Pax Christi in regno Christi. — Na marszałka zjazdu zaproszony został p. prof. Antoni Ponikowski, na przewodniczących sekcji: przebudowy ustroju prof. H. Dembiński (zast. p. R. Noskiewicz) — zagadnień społecznych p. M. Manteuffel (zast. p. Z. Sołtanowska) — wychowania publicznego ks. prał. Biłko (zast. p. Włodkówna). — Następnie w imieniu J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego zabrał głos J. E. Ks. Biskup Antoni Szlagowski. Dostojny mówca, nawiązawszy do słów Stwórcy: „Nie dobrze być człowiekowi samemu”, nakreślił na tle cytat z Pisma św. i dzieł Ojców Kościoła teologiczne podstawy socjologii. — Potem aż do dnia 10 września włącznie wygłaszano wykłady według programu podanego w poprzednim numerze Wiadomości.

Z Unii Apostolskiej. — Podajemy do wiadomości, że zebrania członków Unii Apostolskiej odbywać się będą w Domu XX. Emerytów o godz. 4 po południu w następujących terminach:

16 września 1937 r.: Rozmyślanie¹⁾: Kapłaństwo obowiązuje do świętości (ks. Henryk Kleczyński). — Referat: Idea unijna w świetle orzeczeń Stolicy Apostolskiej (ks. prałat Mystkowski).

21 października: Rozmyślanie: Urząd pasterski — źródłem uświęcenia (ks. prob. Jesionowski). — Referat: Rzut oka na współczesny stan misyj katolickich (ks. de Ville). — Na zebranie październikowe przybędzie J. E. Ks. Biskup Leon Wetmański, dyrektor narodowy „Unii Apostolskiej” w Polsce.

18 listopada: Rozmyślanie: O pogłębianiu łaski powołania w życiu kapłana (ks. prof. Roślaniec). — Referat: Ruch przeciwalkoholowy w Polsce na tle ostatniego międzynarodowego kongresu (ks. rektor Padacz).

16 grudnia: Rozmyślanie: Pocięchy i radości w życiu kapłana, oraz ich źródła (ks. rektor Padacz). — Referat: Postulaty Akcji Katolickiej na przedmieściach Warszawy (ks. Sprusiński).

20 stycznia 1928 r.: Rozmyślanie: Przyjacieli w życiu kapłana i gdzie go szukać... (ks. de Ville). — Referat: Wymagania współczesne w dziedzinie kaznodziejstwa (ks. prob. Ziółkowski).

17 lutego: Rozmyślanie: O nagrodach kapłana (ks. de Ville). — Referat: Prądy ludowe w Polsce i ich stosunek do Kościoła (ks. Modzelewski).

17 marca³⁾: Rozmyślanie: Życie wspólne kapłanów, jako źródło mocy duchowej i wyrobienia wewnętrznego (ks. prałat Mystkowski). — Referat: Działalność sekt i błędnowierstwa wśród warstw naszego społeczeństwa (ks. Wądołowski).

19 maja: Rozmyślanie: Matka Najświętsza — Matką kapłana (ks. prob. Stolarski). — Referat: Tendencje i kierunki we współczesnym szkolnictwie polskim (ks. de Ville).

17 czerwca: Rozmyślanie: O śmierci kapłana (ks. superior Rostworowski T. J.). — Referat: Znaczenie rekolekcji zamkniętych w życiu parafii (ks. Elter T. J.).

Członkowie P. D. R. W. i przyjaciele misyj na Jasną Górę. — Od kilku miesięcy, ile razy weźmiemy gazetę do ręki, tyle razy rzuca się nam w oczy Częstochowa, czy też Jasna Góra. Do stóp Maryi, Królowej Korony Polskiej, śpieszą akademicy, robotnicy, chłopci, nauczyciele, ziemianie. Śpieszą wszystkie stany, wszystkie zawody, by hołd oddać Królowej Nieba, by siłą zacerpnąć do dalszej pracy, do dalszego zmagania się z trudnościami życia własnego i życia Kościoła świętego. — Także członkinie i członkowie Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary stawiają się w karnych szeregach na Jasnej Górze w dniach 22 i 23 września, by tam u stóp Pani i Królowej naszej hołd złożyć tej, która jest matką Dzieła Rozkrzewiania Wiary, Marii Paulinie Jaricot. Kim jest M. Paulina Jaricot, wiedzą wszyscy miłośnicy misyj. „Roczn-

¹⁾ Rozmyślanie trwa 15 minut; referat — 20 minut.

²⁾ W kwietniu 1938 r. zebrania „Unii” nie będzie.

ki P. D. R. W.” na lipiec-sierpień br. podały zresztą jej życiorys i trudy przez nią poniesione około utworzenia Dzieła Rozkrzewiania Wiary. — W ramach pielgrzymki odbędzie się między innymi uroczysta akademія na cześć Marii Pauliny Jaricot. — Protektorat nad pielgrzymką i akademią raczyli objąć Ich Eminencje Księża Kardynałowie Kakowski i Hlond. Ogólnopolski Komitet Honorowy tworzą Najprzewielebniejsi Księża Arcybiskupi i Biskupi Polski z J. E. Ks. Arcybiskupem Nowowiejskim na czele oraz wybitne osobistości duchowne i świeckie, oddane idei misyjnej. W skład Komitetu Wykonawczego wchodzi obok prezydium Pap. Dz. Rozkrzewiania Wiary księża dyrektorowie diecezjalni. W Częstochowie powstał miejscowy Komitet Honorowy pod kierownictwem ks. Mondrego, dyrektora diecezji częstochowskiej. — Wszyscy miłośnicy idei misyjnej niechaj stawią się gromadnie w dniach 22 i 23 września na Jasnej Górze. — Najdostojniejszy Episkopat Polski z Ich Eminencjami Księżmi Kardynałami na czele pragnie, by pielgrzymka i z nią połączona akademія misyjna była potężną manifestacją wiary, którą dyszą u nas miliony dusz. Najprzewielebniejsi Arcypasterze i Pasterze nasi wiedzą, że ogromnie wielkie jest ukochanie misyj wśród katolików Polski. Mając przed oczyma świetlaną postać założycielki Dzieła Rozkrzewiania Wiary i pewni orędownictwa i przemożnej opieki Pani Jasnogórskiej, mamy — takie jest życzenie Episkopatu polskiego — zaczerpnąć się do dalszej pracy misyjnej, do szerzenia Królestwa Chrystusowego aż na krańce świata. — Jak do Marii Pauliny Jaricot, tak i do nas odzywa się w imieniu Syna swego Najświętsza Panna: „Daj mi dusze! Dusze, za którą Syn mój oddał życie swoje, wylał Krew swoją do ostatniej kropli”. Tam, u Jej stóp, nowych nabierzemy sił i otuchy do walki z ciemnościami pogaństwa... aż do zupełnego zwycięstwa Krzyża Chrystusowego. — Prezydium Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary poczyniło w Ministerstwie Komunikacji odpowiednie kroki celem uzyskania wielkich zniżek dla uczestników pielgrzymki i akademii w Częstochowie. Na dworcu w Częstochowie oczekiwać będą pątników panie i panowie, którzy wskażą pielgrzymom miejsce zamieszkania. Koszt noclegu i utrzymania w Częstochowie przedstawiają się następująco: łóżko 1 zł za noc; siennik, poduszka i koc 40 gr za noc. Śniadanie 40—50 gr, obiad 80 gr do 1 zł, kolacja 70 gr. — Wszelkie inne dane o pielgrzymce-akademii poda się w prasie i za pośrednictwem P. T. Przewielebnych Księży Proboszczów.

Prezydium P. D. R. W.

BIBLIOGRAFIA

KS. MGR ST. SPRUSIŃSKI i MGR WŁ. DEPTUŁA, Podręcznik organizacyjny oddziału K. S. M. Warszawa 1937.

Akcja Katolicka rośnie nie tylko w szeregach ludzkich, lecz i w

liczbie dzieł poświęconych temu zagadnieniu. Dorobek wydawniczy Akcji Katolickiej widzimy w każdej dziedzinie życia.

Kto pragnie do głębi poznać istotę Akcji Katolickiej, ten musi dokładnie poznać jej strukturę organizacyjną.

Sprawie tej poświęcony jest nowo ukazany na rynku księgarskim „Podręcznik organizacyjny K. S. M.". Celem autorów tej pracy było dążenie, aby mężczyźni-katolicy, będący najpotężniejszym oparciem Akcji Katolickiej, najmniej wrażliwi na wstrząśnienia zewnętrzne, mogli znać i na wskroś być przepojeni dyscypliną i techniką swej organizacji. Dokładna bowiem tylko znajomość tych elementów organizacyjno-technicznych czyni Akcję Katolicką *acies bene ordinata*.

Sam tytuł dzieła mówi, że będą w nim szczegółowo omawiane elementy, które składają się na całość życia organizacyjnego oddziału K. S. M.

„Podręcznik” przeznaczony jest w pierwszym rzędzie dla szefów roboty, a mianowicie: ks. asystenta, prezesa, sekretarza, skarbnika i członków Zarządu. Zawiera on logiczny i systematyczny przegląd wszystkich możliwych faz rozwojowych oddziału K. S. M. w terenie.

Całość dzieła dzieli się na cztery części.

Pierwszą część autorzy rozpoczynają od mocnego podkreślenia roli, jaka przypada Akcji Katolickiej mężczyznom w stosunku do społeczeństwa. W związku z tym wyczerpująco omawiają warunki i możliwości rozwoju oddziałów K. S. M. w parafii, sposoby ich organizowania i prowadzenia. Czym ma być oddział, jakich ma użyć metod, aby zdobywać dla siebie środowisko, w którym pracuje, mówi o tym część druga. Autorzy wyraźnie zarysowują tu kontury własnego życia organizacyjnego poszczególnych ogniw oddziału jakimi są: sekcje, zastępy, zespoły. Wskazują środki społecznego podniesienia wzwyż tych środowisk poprzez budowę domów katolickich, umiejętne wykorzystanie zbiorowej opinii społecznej.

Część trzecia dzieła podaje cenne wiadomości z dziedziny techniki organizacyjnej, np. wskazuje sposoby prowadzenia obrad, utrzymania na poziomie dyskusji, podaje możliwości czynnego zainteresowania na zebraniu wszystkich członków. Poza tym daje istotne kopalnie wiadomości potrzebnych dla prezesa, sekretarza i skarbnika oddziału.

Autorzy pragnąc dać do ręki kierownictwu oddziału możliwie wszystkie elementy życia organizacyjnego, uważali za wskazane dołączyć w części czwartej wszystkie przepisy prawne, jakie dotychczas ukazały się w odniesieniu do oddziału K. S. M., a więc poza statutem podane są regulaminy okręgów, oddziałów, zastępów, sekcji, regulamin obrad, instrukcje wizytowania oddziału. Dalej idą przepisy prawne państwowe o stowarzyszeniach i zbiórkach publicznych. Wreszcie załączone są wzory pisania protoku-

łów i pism. Toteż bez przesady nazwać można część czwartą kodeksem prawnym oddziału K. S. M.

Poruszone bogactwo tematów mówi, że autorzy dali dużo myśli nowych, oraz potrafili całości nadać przejrzystość i jasność, wolną od jakichkolwiek zawłości. Praca ta niezawodnie przyczyni się do podciągnięcia organizacyjnego oddziałów Akcji Katolickiej mężczyzn.

Wychodzimy bowiem z założenia, że gdy strona ideowa Akcji Katolickiej otrzyma solidną oprawę organizacyjno-techniczną, to wówczas dopiero Akcja Katolicka jako czyn, niezawodnie spełni swoje postannictwo. Oprawę tę, daje nam nowy podręcznik organizacyjny Akcji Katolickiej mężczyzn.

Ks. dr Franciszek Olszewski.

KS. DR H. ZAREMBOWICZ, Wierz, czyń i żyj w Jezusie Chrystusie. Lwów 1937. Wyd. Jakubowski.

Nauczanie zasad wiary i moralności w szkole nasuwa ks. prefektowi pewne trudności. Wzniosłe te zasady ks. prefekt musi uprzystępniać, by młodzież jednocześnie poznała je, ukochała i nauczyła się wcielać w życie. Ta trudność nauczania zasad religijno-moralnych pobudzała zawsze katechetów do szukania sposobu uprzystępnienia dróg. Jedni usiłowali przez opowiadania, brane z Pisma św., historii, z życia świętych ułatwić zrozumienie prawd religijno-moralnych; przy tej metodzie opowiadań, pogadanek religijno-moralnych, nieraz bardzo subtelnych i głębokich, idea religijna nabierała dużo polotu i piękna; ale, niestety, nieraz zatracala swą ścisłość i dokładność. W ich nauczaniu zwykła forma „katechizmu” — pytań i odpowiedzi ginęła — a z nią zacierała się ścisłość teologiczna. Inni trzymali się dawnej metody: używali katechizmu i w rozmaity sposób usiłowali uprzystępnic go uczniom. Obok tych metod nauczania nie brakło ścisłego podawania młodzieży zasad religijno-moralnych w formie opowiadania. Taką próbą jest powyższy podręcznik ks. dra Zarembowicza. Zawiera on, zgodnie z najnowszym programem nauki religii w II kl. gimn. zasady religijno-moralne, ujęte w „Wierzę” i Dekalog, oraz naukę o łasce. Każdy dogmat jest tu wyłożony, pogłębiony i uzasadniony; argumenty rozumu, dowody Pisma św. i Tradycji są często wskazywane i podawane; fakty biblijne i historyczne są przytaczane; a wreszcie obrazy i ilustracje (niestety, nie wszystkie jednakowej wartości) służą do unaocznienia niektórych prawd religijnych.

W ten sposób ks. Z., zgodnie z tytułem podręcznika, zmierza przez podanie nauki wiary i moralności Jezusowej skupić całe nauczanie około Boskiej Osoby Jezusa Chrystusa; następnie z zasad religijno-moralnych wyprowadza reguły postępowania i uczy żyć w Jezusie Chrystusie. Centralnym więc niejako punktem nauk jest Osoba Pana Jezusa, a sama nauka, poparta słowami Chrystu-

sa Pana, cytatami z Pisma św., podanymi w sposób pozytywny, uczy jednocześnie „wierzyć, czynić i żyć”.

Cechuje więc powyższy podręcznik pozytywna metoda nauczania; częste odwoływanie się do Pisma św., oraz narracyjna forma wykładu. Sądzę, że w ten sposób wyłożone zasady religijno-moralne, pomimo ścisłości i dokładności w określeniach, więcej spodobały się młodzieży od formy katechizmowej. Ta właśnie forma wykładu, którą autor, doświadczony katecheta, zdobył w ciągu swej pracy — jest indywidualną stroną podręcznika. Ścisłość, dokładność wyłożenia zasad religijno-moralnych w formie przystępnego opowiadania — oto dodatnia cecha podręcznika; ale muszę dodać z obawą, że ta strona książki będzie trudnością szczególnie dla młodzieży słabiej rozwiniętej.

Dodam, że podręcznik ks. Z. otrzymał pod względem graficznym i zewnętrznym wyjątkowo piękną szatę. Biorąc pod uwagę całość, twierdzę, że praca ta jest dobrym darem dla młodzieży i księży prefektów.

Ks. R. Archutowski.

KS. E. GARWACKI, mgr św. teol., **Częsta Komunia święta według św. Alfonsa Ligouriego**. Warszawa 1937. Str. 46.

W niewielkiej broszurce zawarł autor ciekawe uwagi o częstej Komunii św. Podaje najprzód przebieg rozstrząsań teologicznych na ten temat, poczynając od jansenistów, i jak św. Alfons Liguori zwalczał ich naukę. Następnie przytacza orzeczenia soboru trydenckiego o częstej Komunii św. i postanowienia synodów w różnych krajach, a kończy wykładem encykliki papieża Piusa X „Sacra Tridentina Synodus” z 20 grudnia 1905 r. Bardzo piękne rozważania na temat znaczenia częstej Komunii św. i stosunku do niej spowiednika zamykają to dziełko. — Praca ta, oparta na dziełach św. Alfonsa, nosi cechy sumiennosci i teologom-spowiednikom oraz inteligentnym katolikom odda rzetelną usługę.

Ks. A. F.

KS. MIKOŁAJ BIERNACKI, b. profesor Pisma św. w Wyższym Seminarium Duchownym Łódzkim, **Księgi Psalmów oraz Pieśni nad Pieśniami**. Nowy przekład według Wulgaty i tekstu hebrajskiego. Polskie nowe wydanie z parafrazą miejsc trudniejszych w tekście i komentarzem. Łódź 1937.

Nowe tłumaczenie psalmów obok dotychczasowych ks. Wujka i arcybiskupa Symona przyniesie pożytek kaznodziejom, a nadaje się również jako książka rozmyślań dla osób duchownych i świeckich.

Ks. A.

NADEŚLANO DO REDAKCJI:

KS. DR ZYGMUNT BIELAWSKI, **Służba Boża**. Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej dla IV klasy szkół powszechnych. Cena 1.20 zł. Nakład Tow. „Biblioteka Religijna” — Lwów.

KS. DR ZYGMUNT BIELAWSKI, W Jezusowej szkole. Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej w II klasie szkół powszechnych. Wydanie II. Cena 90 groszy. Nakład Tow. „Biblioteka Religijna” — Lwów.

KS. DR Z. BIELAWSKI, Droga do nieba. Podręcznik do nauki religii w szkołach powszechnych na kl. III. Cena 1 zł. Nakład Tow. „Biblioteka Religijna” — Lwów.

JERZY GRUDZIŃSKI, W obronie prawdy. Odparcie zarzutów, sprostowania nieściśłości i naświetlenie „odpowiedzi” publicystyki protestanckiej w Polsce. Cieszyn 1937. Nakładem Dziedzictwa błogosławionego Jana Sarkandra. 8°, str. 110, 1 egz. 1 zł.

KS. JAN KOBIERSKI, Idea kapłana w pojęciu współczesnych. Włocławek 1937.

KS. JAN KOBIERSKI, Stosunek Kościoła do państwa według św. Atanazego. 1935.

KS. ST. TWORKOWSKI, Ciebie Boga chwalimy. Książka do nabożeństwa liturgicznego. Warszawa, 1937.

KS. RAOUL PLUS T. J., Szaleństwo Krzyża. Warszawa 1937. Wydawnictwo Księży Jezuitów. Cena egz. brosz. 2.20, opraw. 3 zł.

HR. J. DU PLESSIS, Coraz wyżej. Bohaterskie życie Jana Du Plessis, komendanta sterowca „Dixmude”, 1892—1923. Wydanie drugie. Tłum. z francuskiego A. P. Z przedmową St. Rostworowskiego, ppułk. Gen. Sztabu. Warszawa 1937. Nakładem Wydawnictwa Księży Jezuitów.

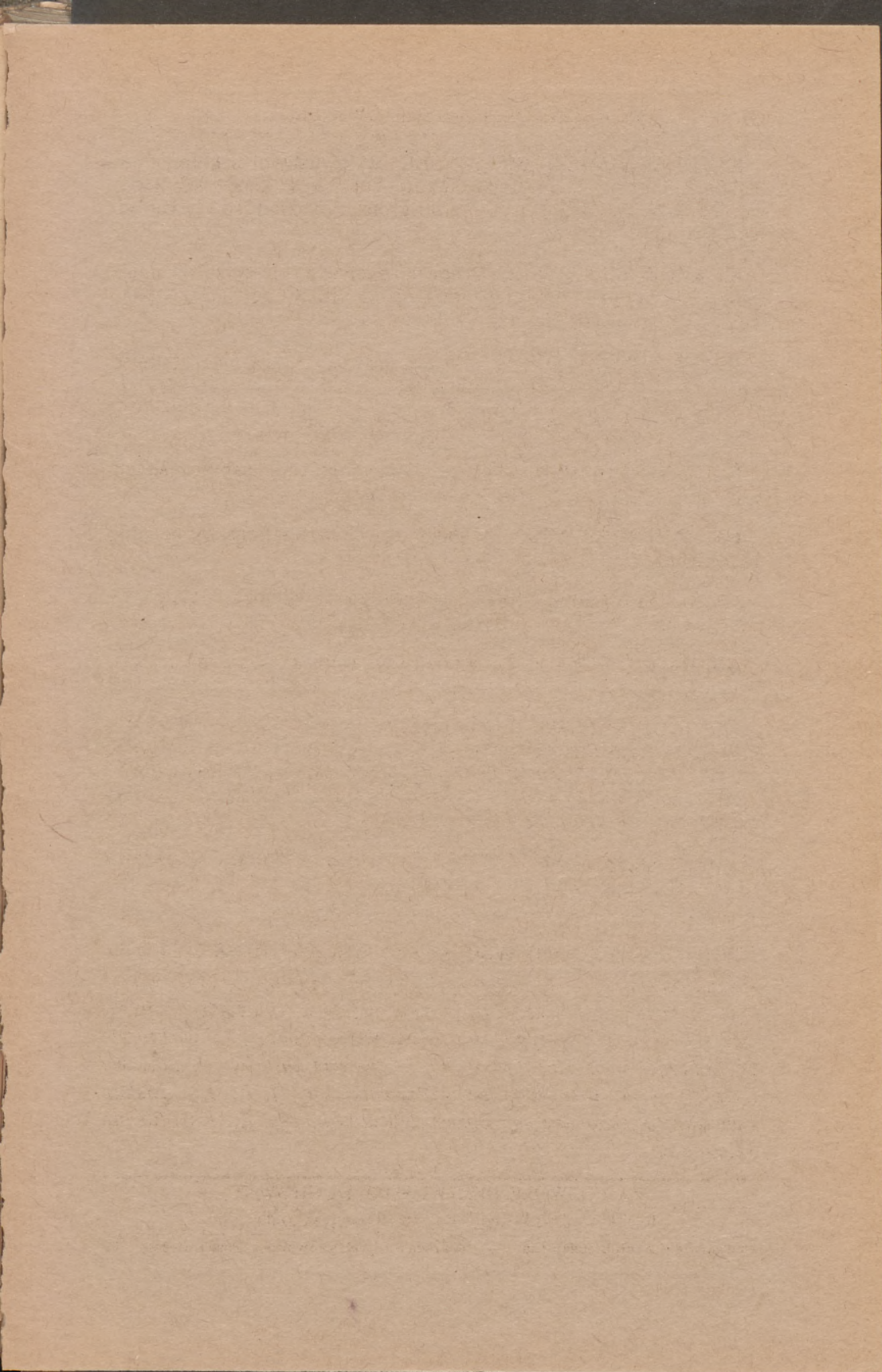
ZOFIA KOSSAK-SZCZUCKA, Beatyfikacja Skargi. Warszawa 1937. Wydawnictwo Księży Jezuitów.

CYKL ODCZYTÓW O WSPÓLCZESNYM KAZNODZIEJSTWIE
Archidiecezjalne Koło Księży Prefektów organizuje cykl odczytów na temat współczesnego kaznodziejstwa. Odczyty te odbywać się będą co dwa tygodnie we wtorki o godz. 7 wieczorem w siedzibie Koła (ul. Traugutta 1 Gimnazjum św. Stanisława Kostki). Cykl rozpocznie 5 października br. J. E. Ks. Biskup Tomczak, a zakończy po Bożem Narodzeniu J. E. Ks. Biskup Szlagowski.

ZA POZWOLENIEM WŁADZY DUCHOWNEJ

Redaktor i wydawca: **Ks. Dr Remigiusz Dąbrowski.**

Drukarnia Archidiecezjalna — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 71.

FIRMA CHRZEŚCIJAŃSKA
EGZYSTUJE OD R. 1896

JAN KNEDLER

FABRYKA MEDALIERSKO-GRAWERSKA

WARSZAWA: KANTOR. NOWY ŚWIAT 45.

FABRYKA RADNA 13.

TELEFON 222.81. KONTO P. K. O. 26.593

WYKONYWA: medaliki złote, srebrne, metalowe, aluminiowe, medale sportowe, okolicznościowe i pamiątkowe, oznaki wojskowe, znaczki szkolne dla stowarzyszeń i korporacji, herby na stali i emaliowane

WYKONANIE ARTYSTYCZNE.

CENY PRZYSTĘPNE.

GOTOWE UBIORY KOSCIELNE

Materie kościelne i sztandarowe oraz wszelkie przybory do robót i do haftu, okucia do chorągwi i sztandarów etc.

POLECA

T. STRAKACZ i Syn **WARSZAWA**
Kapucyńska 1.

Artystycznie wykonywa

Chorągwie i sztandary i wszelkie korporacyjne

kościelne

Wykonanie solidne. Doskonale koloratki własnej wytwórni Ceny najniższe.

DOŚWIADCZONA GOSPODYNI

POSZUKUJE PRACY NA PLEBANI. WIEK ŚREDNI.
ŚWIADECTWA I REFERENCJE BARDZO DOBRE.

ŁASKAWIE ZGŁOSZENIA SKIEROWYWAĆ POD ADRESEM:

JULIA MORAWSKA

Warszawa, ul. Zielna 5 m. 20. Tel. 6-80-26

KSIĘGARNIA PRZEGLĄDU KATOLICKIEGO

WARSZAWA, KRAKOWSKIE PRZ EDMIEŚCIE 71.

POLECA KSIĄŻKI:

religijne, ascetyczne, beletrystyczne, modlitewne etc.

DLA DUCHOWIENSTWA:

teologiczne, filozoficzne, liturgiczne, mszały, brewlarze itd. Księgarnia przyjmuje, jak dotąd, zamówienia na wszystkie wydawnictwa krajowe i zagraniczne bez jakiegokolwiek dopłaty.